

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN NAMUS ALGISI İLE
SOSYAL AĞ KULLANIMI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Leyla ERTEKİN TAŞTAN

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
DOĞUM-KADIN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI
HEMŞİRELİĞİ**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN**

Yüksek Lisans Tezi – 2021

TC
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
NAMUS ALGISI İLE SOSYAL AĞ KULLANIMI ARASINDAKİ
İLİŐKI

Leyla ERTEKİN TAŞTAN

Hemşirelik Anabilim Dalı
Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN

MALATYA
2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Namus Kavramı	3
2.1.1. Namus Kavramı ile İlişkili Kavramlar.....	4
2.1.2. Namus Algısını Etkileyen Faktörler	8
2.1.3. Namus Algısının Kadın Sağlığına Etkileri ve Hemşirenin Rollerini.....	9
2.2. Sosyal Ağlar.....	10
2.2.1. İnternet ve Sosyal Ağ.....	10
2.2.2. Sosyal Ağ Siteleri ve Kullanımını Etkileyen Faktörler	12
2.2.3. Sosyal Ağların Kadın Sağlığı Alanında Kullanımı.....	13
3. MATERYAL VE METOD.....	16
3.1. Araştırmanın Türü.....	16
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer	16
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	16
3.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri.....	17
3.5. Verilerin Toplanması	17
3.6. Veri Toplama Araçları	17
3.6.1. Katılımcı Tanıtım Formu	18
3.6.2. Kadına İlişkin "Namus" Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ).....	18
3.6.3. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği (SAKAÖ)	19
3.7. Verilerin Değerlendirilmesi	19
3.8. Araştırmanın Etik İlkeleri	20
3.9. Araştırmanın Sınırlılığı ve Genellenebilirliği	20
4. BULGULAR.....	21
5. TARTIŞMA.....	39
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
KAYNAKLAR	50

EKLER.....	64
EK-1. Özgeçmiş.....	64
EK-2. Katılımcı Tanıtım Formu	65
EK-3. Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği	67
EK-4. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği	68
EK-5. Etik Kurul Onay Belgesi	69
EK-6. Muş Alparslan Üniversitesinden Alınan Kurum İzni.....	70

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgi birikiminden, tecrübesinden yararlandığım ve tez hazırlama sürecinin her aşamasında yol gösteren, yönlendiren, ilgisini, hoşgörüsünü, yardımlarını, her konuda desteğini esirgemeyen çok değerli hocam Sayın Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN'a,

Araştırma sürecinde katkı sağlayan mesai arkadaşlarım Öğr. Gör. Burcu Güley, Öğr. Gör. Cihan ALPTEKİN, Dr. Öğr. Üyesi Ferhat ÇİFTÇİ ve Öğr. Gör. Kamile ÇİFTÇİ'ye,

Araştırma sürecinin tüm aşamalarında bana katkı sağlayan, bu süreçte desteklerini esirgemeyen beni motive eden kuzenim Bahar YILDIRIM, kardeşim Nil ERTEKİN, sevgili eşim Taha TAŞTAN ve değerli Anneme,

Araştırmaya gönüllü olarak katılan tüm öğrenci arkadaşlara ve Muş Alparslan Üniversitesi ailesine sonsuz teşekkür ederim.

Leyla ERTEKİN TAŞTAN

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Namus Algısı ile Sosyal Ağ Kullanımı Arasındaki İlişki

Amaç: Araştırma üniversite öğrencilerinin namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ilişkisel türde yapılmıştır. Araştırmanın evreni Muş Alparslan Üniversitesine bağlı fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören 5021 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, güç analizi ile belirlenen 1628 öğrenci olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler Katılımcı Tanıtım Formu, Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) ve Sosyal Ağları Kullanım Amaçları Ölçeği (SAKAÖ) kullanılarak araştırmacı tarafından toplanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirmesinde yüzdellik dağılım, aritmetik ortalama, bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), tukey HSD testi, pearson kolerasyon analizi ve Cronbach Alfa güvenilirlik analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin sosyal ağları yoğun olarak “iletişim kurmak” amaçlı kullandıkları ve bekâr öğrencilerin evli öğrencilere göre SAKAÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Araştırmada yaşları 23 ve üstü olan öğrencilerin 19 ve altı olan öğrencilere göre, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre, bekârların evlilere göre, gelir düzeyini orta olarak ifade edenlerin yüksek olarak ifade edenlere göre, anne-baba eğitim düzeyi yüksek olanların düşük olanlara göre ve partneri olanların olmayanlara göre KİNATÖ toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Araştırmada KİNATÖ alt boyutları olan geleneksel namus anlayışı ve eşitlikçi yaklaşım ile SAKAÖ alt boyutları olan araştırma, işbirliği, iletişim kurma, iletişimi sürdürme, içerik paylaşma ve eğlence arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Sosyal ağların araştırma, işbirliği, iletişim kurma, iletişimi sürdürme, içerik paylaşma ve eğlence amaçlı kullanımlarının artması ile bireylerin daha eşitlikçi bir yaklaşıma ve geleneksel namus anlayışından daha uzak bir tutuma sahip oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, Namus algısı, Sosyal Ağları Kullanım Amaçları Ölçeği, Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği.

ABSTRACT

The Relation Between Perception of Honor and Usage of Social Networks Among Undergraduate Students

Aim: The study aims to find out the relation between undergraduate students' perceptions of honor and their usage of social networks.

Methods and Materials: The study has been conducted with descriptive-relational method. The (statistical) universe of the study comprises 5021 students who are studying at various faculty and colleges of Mus Alparslan University. The sample of the study consists of 1628 students who have been identified with power analysis method. The researcher has collected data of the study by using Participant Information Form, The Attitude Scale for Women Related Conception of 'Honor' (ASWRCH) and The Purpose of the Usage of Social Networks Scale (PUSNS). The statistical evaluation of the data has been carried out via percentage distribution, arithmetic average, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Tukey's HSD test, Pearson correlation analysis and Cronbach Alpha reliability analysis.

Results: It is found out that undergraduate students use the social networks intensively "to communicate" and single students have higher scores of PUSNS than the married ones ($p < 0.05$). The study reveals that the total mean score of ASWRCH is higher for the students who are and above 23 years old compared to 19 years old and younger ones, for female students compared to males, for singles compared to married ones, for ones declaring middle income compared to the others with high income, for students having parents with a high level of education compared to the ones with low education level and finally for the students have a partner compared to the ones without a partner ($p < 0.05$). The study provides the data that shows affirmative and poor degree of meaningful relationship between the ASWRCH subscales which are traditional perception of honor and equalitarian approach, and the PUSNS subscales that are searching, cooperating, communicating, keeping up the communication, sharing contents and entertainment ($p < 0.05$).

Conclusion: The study reveals that by the increasing usage of social networks for the purpose of searching, cooperating, communicating, keeping up the communication, sharing contents and entertainment individuals get more equalitarian attitudes and keep their distance with traditional perception of honor.

Keywords: Undergraduate students, Perception Honor, The Purpose of the Usage of Social Networks Scale, The Attitude Scale for Women Related Conception of 'Honor'.

SİMGELER VE KISALTMALAR

- TDK** : Türk Dil Kurumu
SAKAÖ : Sosyal Ağları Kullanım Amaçları Ölçeği
KİNATÖ : Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 3.1. Evrenden Örnekleme Alınacak Öğrenci Sayılarının Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımı	17
Tablo 4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı.....	21
Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Özelliklerine Göre Dağılım	22
Tablo 4.3. Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Ağlara Göre Dağılımı	22
Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/ Teklif Alma Özelliklerinin Dağılımı	23
Tablo 4.5. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açısının Dağılımı.....	24
Tablo 4.6. Öğrencilerin Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği Puan Ortalaması ile Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı.....	24
Tablo 4.7. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı	25
Tablo 4.8. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	26
Tablo 4.9. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri ile SAKAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	29
Tablo 4.10. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/Teklif Alma Özellikleri ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	31
Tablo 4.11. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/Teklif Alma Özellikleri ile SAKAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4.12. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açılırları ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	36
Tablo 4.13. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açılırları ile SAKAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	36
Tablo 4.14. KİNATÖ ve SAKAÖ Puan Ortalamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	37

1. GİRİŞ

Günümüzde hem kadınlar hem de erkekler için kullanılan namus kavramı, toplum tarafından bireylere atfedilen kadınlık ve erkeklik normlarına göre yaşama kabiliyetini belirtmektedir. Namus kavramının kadınlar ve erkekler arasında anlamlandırılmasında toplumsal cinsiyete dayalı bir ayrımın söz konusu olduğu bilinmektedir (1). Namus kavramı, erkek açısından erkekçe tutum ve davranışlar sergilemek şeklinde ifade edilirken, kadın açısından hareketlerini utanç kavramıyla sınırlandırarak cinsel sakınmaya önem vermek şeklinde bir anlayış söz konusu olabilmektedir (2). Kadın bedeni ve cinsel saflık ile özdeşleştirilen namus, çoğu toplumlarda kadının bekâreti ile bütünleştirilerek kadının kendi bedeni üzerindeki egemenliğinin görmezden gelinmesine neden olmuştur. Bu anlayış, toplumun derinliklerine işlemiş ve toplumun namus kavramına olan bakış açısını oluşturmuştur (3, 4). Öztürk ve Demirdağ'ın namus adına işlenmiş suçlar nedeniyle hüküm giymiş mahkûmlarla yapmış oldukları çalışmada lise mezunu bir erkek görüşmecinin namus kavramını "Namus hayatımızın sebebidir, namus olmazsa hayatımızın anlamı olmaz, insan başka niçin yaşar?" şeklinde ifade ettiği belirlenmiştir (5). Gürsoy ve Özkan'ın üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada ise namusun kadınlar için evlenmeden önce ve evlilikleri dışında cinselliğin yaşanmaması anlamına geldiği, özellikle erkek öğrenciler için bekâret kavramının çok önemli olduğu ifade edilmiş olup öğrencilerin namus kavramı ile ilgili tutumlarının şekillenmesinde üniversite eğitiminden çok bireyin yaşadığı toplumun ve ailesinin önemli rol oynadığı ifade edilmiştir (6). Namus kavramına yüklenen bu anlamların değişebilmesi, ancak toplumsal değişimlerle mümkün olabilmektedir (7). Ataerki yapı, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kadın-erkek arasındaki tutum farklılıkları, aile yapısı, yaş, eğitim, bölgesel farklılıklar, kentsel yaşam, kitle iletişim araçları ve internet kullanımı gibi birçok faktör namus kavramına bakış açısını etkilemektedir (8-10).

İçinde bulunduğumuz çağın bilgi çağı olması dolayısıyla gençliğin toplumsal değişimler üzerindeki etkisinin gelişen teknolojiler ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür (11). İnternet, toplumsal ve teknolojik alandaki tüm değişimlerden etkilenen ve bu değişimlere kısa sürede uyum sağlayan en önemli iletişim araçlarından (12). Günümüzde internetin hızla yayılması ve sosyal ağların giderek popülerleşmesi ile bireyler gündelik hayatlarının önemli bir kısmını sanal ortamlarda geçirmektedir (13). Bu sanal

ortamlar kişilerarası etkileşime imkân veren bir yapıya sahiptir. Sanal ağların sosyal etkileşimi sağlayan bu yapısı ise özellikle gençlerin tercih etmelerine neden olan temel özelliğidir (14). Sosyal etkileşimi sanal ortamda geliştirmek için dizayn edilmiş olan iletişim ortamlarında kullanıcılar, kişisel sayfaları üzerinden fotoğraflarını, görüntülerini ve ilgi alanlarını diğer insanlarla paylaşabilmektedir (15). Sosyal ağ siteleri, günümüzde gençlerin akranları ile ilişki ve iletişim kurmalarını sağlamaktadır (16). Çalışma grubunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bir araştırmada, öğrencilerin % 39'unun sosyal ağlar aracılığı ile arkadaş edindiği, %65.5'inin ise sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldıkları saptanmıştır (17). Günümüzde teknolojinin ilerleme hızına paralel olarak daha yaygın bir şekilde kullanılan internet teknolojileri ve sosyal ağlar toplumdaki bireylerin değer yargılarını, toplumun kültürünü ve yapısını etkilemektedir. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada öğrencilerin sosyal ağ kullanımlarının algılanan cinsiyet rolü ve erkek egemen cinsiyet rolünü azaltıcı yönde etkilediği saptanmıştır (18).

Namus algısı kadının toplum içerisindeki konumunu doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen önemli faktörlerden biridir (19). Özellikle kadının toplumdaki konumu, kadın sağlığı açısından belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıkmakla beraber kadın sağlığını etkileyen önemli bir değişkendir. Kadın, toplum tarafından beklenen rollere aykırı davrandığında veya toplumsal kuralların dışına çıktığında şiddet ile karşılaşabilmekte ve bu şiddet bazen kadının yaşam hakkını elinden alma boyutuna kadar ulaşabilmektedir (20). Kocadaş'ın üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin %97'sinin namusu önemsedikleri, %23.9'unun ise namus sebebiyle insan öldürmeyi mubah gördükleri belirlenmiştir. Bu sonucun ataerkil ve kapalı toplumun önemli bir göstergesi olduğu ifade edilmiştir (21). Kadın sağlığını her yönüyle olumsuz etkileyen bakış açısına sahip kapalı toplumların yapısının değişmesi, kadının toplumsal konumunu etkileyen faktörlerin ortaya konulması ve toplum yapısını etkileyen teknolojik gelişmelere yönelik doğru yaklaşımlar ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Teknolojik ilerlemelerin en yaygın yansıması olarak karşımıza çıkan ve her yaşta bireyin yoğun bir şekilde kullandığı sosyal ağlar ile namus kavramı arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasının kadın sağlığını yükseltmek adına önemli bir kanıt olacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma üniversite öğrencilerinin namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

İnsanın hayatının en hızlı değişim ve dönüşümünün yaşandığı dönem gençliktir. Gençliğin bazı tutumları topluma yön vermektedir. Çünkü gençlik bir toplumun değişim, dönüşüm ve gelişiminde önemli rol oynar. Üniversiteli gençlerin geleceğın anneleri ve babaları, toplumun karar vericileri, yöneticileri, eğitimcileri olarak toplumsal kavramların oluşmasında önemli yer alacakları varsayılmaktadır (6, 22). Toplumun şekillenmesinde yer alan birçok kavram vardır. Bazı toplumlar için hayati önem taşıyan kavramlardan biri de namustur. Namus kavramı geniş anlamlara ve her iki cinsiyeti de kapsıyor olmasına rağmen çoğu toplumlarda sadece kadınla ilişkilendirilmektedir. Namus, genellikle kadının yaşamını, yaşam şeklini hatta ölüm şeklini bile etkileyen önemli bir kavramdır (23).

2.1. Namus Kavramı

Namus kavramı, bireylerin ve toplumların kendilerine göre anlamlar yüklediği soyut bir kavram olmakla beraber dilimize Arapça veya Farsçadan geçmiştir. Sözcüğün kökeni Yunancadaki “nomos”tur. Nomos kavramı ise “iktidar, kanun, kural” anlamındadır (24, 25). TDK sözlüğünde namus kavramı “Bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık, iffet, doğruluk, dürüstlük” şeklinde ifade edilmektedir (26). Gelişmiş birçok toplumda namus kavramı kadınlar ve erkekler açısından doğruluk, dürüstlük, iyi ahlaklılık, erdemli ve güvenilir olmak şeklinde olumlu davranışlar olarak tanımlanırken (27), ataerkil ve gelişmekte olan toplumlarda kadın ve erkek açısından farklı anlamlara gelmektedir. Namus kavramı erkek açısından doğruluk, dürüstlük, güvenilir birey olma ve ailenin şerefini koruma olarak algılanmaktayken, kadın açısından “kadının bedeni” üzerinden düşünülmektedir. Bu toplumlarda namus kavramının en güçlü eğiliminin, “kadın bedeni ve cinselliği” üzerinden kadının kontrol edilmesi biçiminde ele alındığı ifade edilmektedir (1, 6, 28, 29). Namus geleneksel toplumlarda sadece kadının cinsel saflığını içermeyip erkeğın, özellikle kadının cinselliğini denetlemek için bir araç olarak kullandığı ve erkek yanlı olarak oluşturulmuş değerler bütününe ifade eder (30). Denetlenen namus, evlilik dışı cinsel ilişkinin yaşanmaması, bekâretin korunması, kadının giyim ve kuşamının denetlenmesi şeklinde de ifade edilmektedir (31).

2.1.1. Namus Kavramı ile İlişkili Kavramlar

Bu bölümde namus kavramı ile ilişkili şeref, töre, toplumsal cinsiyet, cinsiyet eşitsizliği, bekâret ve şiddet kavramları ele alınmaktadır.

Namus ve Şeref

Şeref kavramı, Arapça kökenli bir kelime olup saygınlık, asalet, onur ve seçkin gibi anlamları içermektedir. Bu kavram, namus kavramı ile yakın ilişkili olup bireyin veya toplumun saygınlığı ya da itibarı olarak tanımlanmaktadır (32-34). TDK sözlüğünde “Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur ve toplumca benimsenmiş iyi şöhret” olarak ifade edilmektedir (26). Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi şerefin hem toplumsal hem de bireysel bir kavram olduğunu söyleyebiliriz.

Şeref kavramı, sosyal hayatın birçok yönüyle ilişkili olup toplumsal olarak namus kavramına göre şekillenmektedir. Namus kavramının doğruluk, dürüstlük gibi erdemli sayılan davranışlara karşılık geldiği ve bu erdemli davranışların toplumsal bağlamda kişinin saygınlığını belirlediği varsayılırsa namuslu olmanın şerefli olmanın koşullarından biri olduğu söylenebilir. Şeref, hem kadına hem de erkeğe atfedilen bir değerdir. Şeref kavramının kadın ve erkek açısından anlam farklılıkları, namus kavramı cinsellikle ilişkilendirildiğinde ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda şeref kavramının kadının davranışları ile ilişkili olduğu ifade edilerek kadının toplumsal saygınlığı ve itibarı çoğu kez sadece cinsel odaklı olarak değerlendirilir. Erkeğin kendisi ile belli bir ilişki içinde olan kadının “namuslu” olması veya öyle tanımlanması erkeğin şerefini belirleyen temel unsurların başında gelmektedir (35, 36). Ataerkil toplumlarda erkek açısından erkekçe tavır sergilemek, kadın açısından ise davranışlarını utanç kavramıyla sınırlamak ve cinsel sakınmaya önem vermek namus borcu olarak kabul görmektedir. Erkeğin ailesindeki kadın üyelerin namusunu koruması, kendi ailesinin şerefini arttırdığı şeklinde algılanmaktadır (34).

Namus ve Töre

Töre kavramı geçmişten günümüze, zamana ve mekâna göre değişen ve bazen de aynı zaman ve mekânda bulunan bireylerde ve toplumlarda değişkenlik gösteren soyut bir kavramdır. Töre, insan topluluklarının kabul ettikleri yazılı olmayan toplumsal değerler, yaşam biçimleri, gelenek ve göreneklere dayalı kuralları ifade eder. Bir başka

ifade ile toplumdaki ahlaki davranış biçimleridir (26, 30, 37). Toplumun huzuru ve düzeni açısından önemli olduğu düşünülen törelere uygun davranmak kişiye toplumun onayını, saygısını ve takdirini kazandırır. Törelere bireyler açısından kaynaştırıcı, hayatı kolaylaştırıcı özellikleri olmasının yanı sıra bazen baskılayıcı, zorlayıcı, kısıtlayıcı ve acımasız yönleri de söz konusudur. Toplum tarafından benimsenen değerlerden ve normlardan sapma durumunda yaptırımlar genellikle sert ve acımasız olabilmektedir (1, 32, 38). Töre, toplum tarafından onaylanmayan, hoş karşılanmayan tutum ve davranışları engelleyerek toplumsal düzeni sağlayan kontrol mekanizması görevini yürütür (36). Ataerkil ve geleneksel toplumlarda bazen yürürlükte olan hukuk düzeninin ve yasaların suç saymadığı bazı davranışlar töreye göre suç sayılıp cezalandırılabilir (34). Tam bu noktada töre ile ilişkili olan namus kavramı devreye girer. Namus kavramının kadınlara atfedildiği bu tarz toplumlarda kadınlar toplumsal kuralları ihlal etmesi durumunda töreler gereği bedel ödemeye maruz bırakılırlar. Bazen bu bedeli hayatları ile ödemek zorunda kalırlar (7, 37).

Namus ve Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyet (gender), kişinin doğuştan kadın veya erkek olarak göstermiş olduğu biyolojik, fizyolojik ve genetik özellikleri tanımlayan cinsiyetin (sex) aksine, kadın ve erkeğe toplumun yüklediği rol, görev ve sorumluluklardır (39-41). Butler'in "cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki ayrım ilk başlarda biyolojik kaderdir ifadesine itiraz için kullanılmıştır, aynı zamanda cinsiyetin biyolojik anlamda ne denli geri çevrilemez ise toplumsal cinsiyetin de kültürel olarak inşa edildiği" savıdır (42). Cinsiyet doğa, toplumsal cinsiyet ise kültür tarafından belirlenmektedir (30). Toplumsal cinsiyet kültürden kültüre değişebilen dinamik bir kavramdır. Bu kavram, kadın ve erkeğin sosyal yapılanma sonucu oluşan rol ve sorumluluklarına göre şekillenmekte, topluma ve zamana göre farklılaşabilmektedir (43). Kadın için özel alan olarak tanımlanan ev içi ve erkekler için ise kamusal alan (sivil alan ve siyaset alanı) olarak tanımlanan ev dışı tahsis edilmiştir. Toplumsal cinsiyet çerçevesinde kadına atfedilen sorumluluklar ve görevler arasında ailesinin ve kocasının namusunu korumak gösterilebilir. Kadın, namusunu korumak için ağırlıklı olarak ev içinde yaşamalı ve kadın bedeninin erkek tarafından denetlenmesi; denetleyen erkek, denetlenenin kadın olmasına sebep olmaktadır (30). Sonuç olarak kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet tanımlamaları, erkeklerin kadınlar üzerindeki küresel egemenliği üzerinden anlaşılmaktadır (44).

Namus ve Cinsiyet Eşitsizliği

Cinsiyet, insanları erkek ve kadın olarak gruplandırmak ve farklılaştırmak için kullanılan bir ölçüttür. Cinsiyet doğuştan, doğal, biyolojik ve değiştirilemezdir (45). Namus kavramı cinsiyet üzerinde şekillenmekte olup kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar zamanla kültürel ve toplumsal farklılığa dönüştürülmüştür. Kadın ve erkek açısından farklı anlamlar yüklenen bu kavram, kadını utanç kavramı ile erkeği ise şeref değerleri çerçevesinde değerlendiren erkek egemenliğinin bir parçası olarak kullanılmıştır (46, 47). Namus kavramının önemli bir role sahip olduğu toplumlarda temel sorun erkek ve kadın arasındaki algı farklılıklarından kaynaklanmaktadır (30). Algı farklılıkları, cinsiyetler arasında eşitsizliğe neden olmaktadır. Bu anlamda Dünya Ekonomik Forumunun 2020 Yılı Cinsiyet Ayrımı Raporu'nda; kadın-erkek eşitliğinde 153 ülke arasında ülkemizin 130. sırada yer aldığını görmekteyiz (48). Bu sonuçlar ile kadının her yönüyle eşit olmayan bir hayat sürdürdüğünü ifade edebiliriz. Bu eşitsizliğe neden olan namus algısı, kadınların hayatına sıkı bir denetim getirerek onları erkek hâkimiyeti altında tutmaktadır. Bu anlayışın sonucu olarak kadınlar okula gönderilmiyor, çocuk yaşta evlenmeye zorlanıyor, ciddi psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakılarak intihara sürükleniyor ya da namus cinayetleri sonucu hayatlarını kaybetmelerine neden olunuyor (1).

Namus ve Bekâret

Bekâret, namus ile ilişkilendirilen en önemli kavramdır. Bekâret, kadınlar üzerindeki cinsel ve bedensel kontrol mekanizmalarının en önemli aracıdır (49). Bekâret sözcüğü dilimizde “saflık, temizlik, masumluk” şeklinde ifade edilirken, kavramla doğrudan alakalı bakire kavramı ise “cinsel ilişkide bulunmamış (dişi), kızıoğlan, kızıoğlankız” şeklinde ifade edilmektedir (26). Bekâret kavramı, çoğu toplumda erkek egemen namus anlayışı ile oluşturulmaktadır (50). Bu anlayış, kadınların uymaları gereken cinsel kuralları belirlemektedir. Kadının cinselliği ile ilgili olarak ele alınabilecek davranışlar sadece cinsel anlamda bir ilişki değil, kadının giyim tarzı, flört etmesi, karşı cinsle el ele tutuşması gibi birçok davranışı içermektedir. Namus kavramı kadının cinselliğini kontrol altında tutmaya çalışarak kadınlar ve cinsellikleri üzerine katı bir kontrolün oluşmasına neden olur. Özellikle kırsal ve akrabalık ilişkileri güçlü toplumlarda uğruna insanların öldürülebileceği, yaşamın anlamı ve amacı olduğu görülmektedir (51-53). Erkek egemen anlayışın kadın cinselliği üzerindeki en önemli

kuralı kadının evlenene kadar bekâretini korumasıdır (54). Bekâret kavramı ile evlenmemiş kadının gerdek gecesine kadar el değmemiş ve saf olması beklenir. Bekâretin simgesi ise evlenmemiş kadının kızlık zarıdır. Bu zarın varlığı kirlenmemiş ve kirletilmemişliğin en önemli somut kanıtıdır. Kadının saflığından herhangi bir şüphe edilmesi durumunda bekâret kontrolleri gündeme gelmektedir (55, 56). Bekâret kontrolleri, cinsiyete dayalı bir şiddet olup kadının insan haklarını ve beden bütünlüğünü ihlal eden bir uygulamadır. Mernissi “Bekâret testlerinin, kadınların evlilik öncesi cinsel birlikteliklerine ilişkin baskıyı sürdürmek için yapıldığını” ifade etmektedir (57).

Bekârete yüklenen anlamlar ile kadının kızlık zarı konusunda yaşadığı toplumsal kaygılar sonucu, evlenmeden önce cinsel ilişki yaşayanlar bekâretini “tamir etmek” amacıyla modern tıp tekniklerine başvurmaya başlamışlardır. Tıbbi açıdan gereksiz toplumsal açıdan önemli olan bekâretin suni olarak oluşturulması ile evlenmemiş kadın tekrar saflığını kazanır (55). Bu durum evlilik kurumunun sevgi, saygı ve dürüstlük üzerine kurulması gerekirken daha en başında aldatma ve yanıltmalar üzerine temellenmesine neden olarak egemen zihniyetin de devamlılığına katkı sağlayacağı düşünülmektedir (55, 58).

Namus ve Şiddet

Kadına yönelik şiddet cinsiyete dayanan, kadının bütün yaşam alanlarında meydana gelen ruhsal, fiziksel, sosyal ve ekonomik açıdan zarar görmesine, acı çekmesine neden olan ve toplumda baskıcı bir tutum ile temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engelleyen, onurunu zedeleyen, anti-demokratik, insan haklarına aykırı her türlü davranış olarak ifade edilmektedir (59, 60). Namus adına işlenen şiddet, ataerkil toplumlarda daha çok karşımıza çıkmaktadır. Bu toplumlarda kadın bağımsız bir birey olarak algılanmayıp sahibinin erkek olduğu bir varlık olarak algılanmaktadır. Evlilik öncesi ve evlilik dışı ilişki yaşamak, ailenin onaylamadığı birine âşık olmak, evleneceği kişiyi seçmek veya boşanmak istemek kadının, toplumsal olarak belirlenen kuralları ihlal ettiği düşünülerek kadına karşı şiddetin en sert ve kanlı şekli olan “namus” cinayetlerini ortaya çıkarmaktadır (61). Bu şiddet türü toplumsal cinsiyet rolleri ve yaşanan toplumun kültürü ile yakından ilişkili olup ağırlıklı olarak erkekler tarafından uygulanmaktadır (62). Şiddetin en ağır sonucu olan namus cinayetlerini işleyenler, bu eylemlerinden ötürü aileleri ve toplum tarafından dışlanmayıp, tam tersine

aileleri ve toplum tarafından desteklenmektedir (5). İnsan haklarının ciddi bir ihlali olan şiddetin bir ayrımcılık çeşidi olarak görülmesine rağmen, bazı toplumlardaki kadınlar bile kadına uygulanan şiddeti normal ve haklı olarak kabul edebilmektedir (62). Yapılan bir çalışmada kadınların %15.7'si şiddetin nedeni olarak eşe ihaneti ifade etmiş olup eşe ihanetin sonucu olarak %43.2'si ise şiddeti haklı gördüklerini belirtmişlerdir. Geleneksel yapıya sahip toplumlarda namus, kadın cinselliği olarak algılandığından toplumda önemli bir yere sahip olmakla beraber erkek tarafından korunması gereken şey olarak algılanmaktadır. Bu sebeptendir ki erkek kadınının namusunu korumak adına şiddet uygulayabilmekte ve bu durum geleneksel toplumlarda yaşayan kadınlar için haklı bir neden olarak görülmektedir (63).

2.1.2. Namus Algısını Etkileyen Faktörler

Namus algısını etkileyen faktörler olarak ataerkil toplum, aile yapısı, sosyo-demografik özellikler ve gelişen teknolojiler sayılabilir. Ataerkil toplum, ailenin yaşa ve cinsiyete göre sınıflandırılarak bireyler arasındaki ilişkilerin belirlendiği sosyal kurallar olarak ifade edilir (27). Ataerkil toplumlarda cinsler arasındaki biyolojik farklılıklar kadın bedeninin toplumsal denetime tabi tutulmasına neden olmuştur. Kadın, kendi bedeni ve cinselliği üzerinde söz sahibi olmayan, erkek tarafından korunmaya ihtiyaç duyan pasif bir nesne olarak görülmüştür (25).

Bireyin toplum içinde görünür tüm rolleri, alışkanlıkları ve davranışları daha çok aile içinde öğrenilir (36). Aile kurumu ise içinde bulunduğu toplumsal yapıdan etkilenmektedir. Özellikle ataerkil toplumlarda en önemli sosyalleşme araçlarından biri ailedir. Gelecek nesillerin oluşumunda rol oynayan aile bireylerinin, toplumsal cinsiyet ve namusa ilişkin algı ve tutumlarını etkileyen en önemli etkenler sosyo-demografik özellikleridir. Sosyo-demografik özellikler olarak bireylerin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, ebeveynlerinin eğitim düzeyleri ve ekonomik durumlarını örnek verilebilir (9).

Namus algısını etkileyen diğer bir faktör ise gelişen teknolojilerdir. Gelişen teknolojiler ile toplumsal değişimler karşılıklı etkileşim halindedir. Toplumsal değişimler ancak toplumu oluşturan bireylerin değişmesi ile mümkündür. Teknolojik gelişmeler sonucu internet kullanımının yaygınlaşması ile kullanılan sosyal ağlar üzerinden bireyler etkileşim içindedirler. Bu etkileşim bireylerdeki algı ve bakış

açılarını değiştirmektedir (64, 65). Bu değişimlerin toplumsal olarak kodlanmış olan namus kavramı üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

2.1.3. Namus Algısının Kadın Sağlığına Etkileri ve Hemşirenin Rollerini

Kadın sağlığı “Kadının bedeneni, zihnen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olması” şeklinde ifade edilmektedir (66). Kadın sağlığı, temelinde “kanun, kural ve sahiplenmeyi barındıran” namus kavramı ile yakından ilişkilidir. Kadın bedeni üzerinde şekillenen, kadınları daha edilgen kılan ve erkeklere etkin bir rol biçen namus anlayışı, eril düşüncenin üretmiş olduğu toplumsal cinsiyet örüntüleri ile anlam kazanmıştır (38, 67).

Geleneksel toplumlarda namus algısının sebep olduğu ve kadının sağlığını bozan başlıca sebeplerden biri kadına yönelik şiddettir. Bu şiddet türü karşımıza fiziksel, ruhsal, ekonomik ve cinsel olarak çıkmaktadır (19). Şiddet kadında ciddi boyutta bedensel, sosyal ve ruhsal sorunların oluşumuna neden olmaktadır. Yapılan bir çalışmada eş tarafından orta düzeyde fiziksel şiddet gören kadınların şiddet görmeyen kadınlara oranla daha fazla duygusal sorunlar yaşadıkları ve intihar düşüncelerinin 2,5 kat daha fazla olduğu belirtilmiştir (68). Ayrıca kadın sağlığını bozan bir şiddet şekli ise kızlık zarı muayenesidir. Gerek bekâretin önemi gerekse cinselliğin denetlenmesi aracı haline getirilen bekâret kontrolü kadının kendi vücudu üzerindeki tasarrufunu ortadan kaldırmakta, bu durum kadında bedensel, ruhsal problemlere yol açarak onu intihara sürüklemekte ve namus cinayetleri ile insanın en doğal hakkı olan yaşam hakkını elinden almaktadır (69-71). Ülkemizde kızlık zarı muayenesi yasal olarak, vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar olarak değerlendirilerek bu suçlar için ağır cezalar öngörülmüştür. Kişinin genital muayeneye “yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın gönderilmesi” suç kabul edilmiştir (72). Kadın sağlığını etkileyen namus kavramı çocuk yaşta evlilikler ile de karşımıza çıkmaktadır. Çocuk yaşta evliliklerin sebepleri arasında aile namusunu koruma endişesi ve evlilik öncesi cinselliği denetim altına alma düşüncesi yer almaktadır. Çocuk yaşta evliliklerin kadın sağlığı üzerinde erken yaşta olumsuz cinsel deneyim yaşamaları, aile planlaması konusunda bilgi sahibi olmamaları, istenmeyen ve sık gebelikler sonucu düşük ve kürtajlar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi sağlık sorununu da beraberinde getirmektedir (73, 74). Geleneksel toplumlardaki namus anlayışının etkilerini en çok üreme sağlığı alanında görmekteyiz (75).

Namus kavramının kadın sağlığı üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkilerin tespitinde önemli rolleri olan ve toplumun bütün kesimlerindeki bireyler ile yakın ilişkisi olan sağlık profesyonelleri hemşirelerdir (76). Özellikle kadın sağlığı hemşiresi, hizmet sunduğu kadını ve ailesini, kültürel yapısını, değer yargılarını ve toplumdaki statüsü ile beraber bir bütünlük içerisinde değerlendirmelidir (75). Hemşireler kadına yönelik şiddetin tanımlanması, önlenmesinde ve yönetiminde de önemli rol oynarlar (77). Ayrıca namus kavramının oluşumuna zemin hazırlayan cinsiyet eşitsizliğine dayalı sağlık sorunlarını tanımlayarak, sağlık sorunlarını belirleme ve çözebilme gibi ayrıcalıkları da vardır (78). Hemşire, kadın sağlığını tehdit eden geleneksel uygulamaların önlenmesinde topluma öncülük etmelidir (71). Ayrıca kadının sağlığını korumak, sağlık standartlarını yükseltmek ve hastalıkları engellemek için bakım hizmeti sunmak, toplumun gereksinimleri kapsamında danışmanlık faaliyetleri ve eğitim ile kadına ve aileye eşitlikçi bir perspektif kazandırmada önemli bir role sahiptir (45, 69).

2.2. Sosyal Ağlar

2.2.1. İnternet ve Sosyal Ağ

Bilgisayar teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bilgi çağının başlaması iletişim teknolojilerinde büyük gelişmeler yaşanmasına zemin hazırlamıştır (79). Yeni iletişim teknolojileri bireyleri yeni iletişim alanlarına ve yeni arayışlara yönlendirmektedir. En son iletişim alanlarından olan internet, gündelik yaşam seyrinde değişimin en fazla yaşandığı popüler iletişim alanlarından biridir (14). Hızlı bir gelişim gösteren internetin kısa zamanda erişim imkânları artmıştır. İlk başlarda internete erişim sağlamak, sadece bilgisayarlar ile olanaklı iken günümüzde mobil iletişim teknolojileri sayesinde her yerden internete ulaşmak mümkün hale gelmiştir. İnternetin kullanım alanlarının yaygınlaşması ile ekonomiden bürokrasiye, eğitimden gündelik yaşama kadar birçok alanda değerişim olmuştur. İnternetin olanakları nedeniyle farklı mekânlarda ve coğrafi alanlarda, farklı zamanlarda farklı kültürlerdeki insanlarla iletişime geçilebilir ve onlarla bilgi alış verişinde bulunulabilir (80, 81). Günümüzde internet teknolojisinin gelişimiyle birlikte işbirliğini, paylaşımı ve sosyal etkileşimi öncelikli tutan Web 2.0'in etkileşimli tabanı ile sosyal ağ olarak ifade edilen ve kullanıcıları pasif durumdan aktif konuma getiren platformlar oluşmaya başlamıştır (18, 82). İnternet ile birlikte kullanılmaya başlanan sosyal ağlar hem içerik oluşturma anlamında, hem de kullanıcı eksenli

teknolojisi ile günlük yaşam içerisinde ön planda olan bir alan olarak kabul edilebilir (14, 83).

Erkul, bir web sitesinin ya da uygulamanın sosyal ağ olarak kabul edilmesi için aşağıdaki özelliklerin olması gerektiğini belirtmiştir

- Yayıncıdan veya yöneticiden bağımsız kullanıcıların olması,
- Kullanıcı kaynaklı içerik olması,
- Kullanıcılar arasındaki karşılıklı etkileşime zemin sağlaması,
- Zaman ve mekân sınırlaması olmaması (84).

Sosyal ağlar, kullanıcıların kendilerinin oluşturdukları içeriklerin belli bir çevrede paylaşılmasına ve iletişim kurulmasına imkân tanıyan web siteleridir (85). Ayrıca kişilerin sınırları belli olan bir sistem içerisinde bireylere açık veya yarı açık profil oluşturarak ortak bir amaç çerçevesinde fikir ve düşüncelerini paylaşmalarını ve birbirleri ile internet üzerinden etkileşime girmelerini sağlamaktadır (86, 87). Sosyal ağların birçoğunda kullanıcılar sadece yeni kişilerle tanışma, iletişime geçme ve karşılaşma amacının dışında var olan arkadaşları, akranları veya tanıdıkları ile de iletişimi devam ettirme amacını gütmektedir. Günümüzde kişilerin bilgilerini, becerilerini ve beğenilerini paylaştıkları, yeni arkadaşlıklar edindikleri, var olan arkadaşlıkların devam ettirdikleri ve toplumsal ilişkilerini yaşattıkları sosyal ağlar yoğun bir şekilde kullanılmakta ve her geçen gün kullanıcı sayıları artmaktadır (88).

We Are Social ve Hootsuite'in yayınlamış olduğu 2020 raporunda dünya nüfusunun %59'u interneti, %49'unun ise sosyal ağları kullandığını (89) ve Türkiye'de ise nüfusun %74'ünün internet kullanıcısı ve %64'ünün sosyal ağları kullandığını görmekteyiz (90). Sosyal ağlar, bireyler arası iletişimi biçimlendirerek, kişiler arası ilişkilerin geliştirilmesinde ve yaygınlaşmasında, kimlik inşa süreçlerinde, toplumsal hareketlerin ortaya çıkışına ve sürdürülebilir bir niteliğe bürünmesine ve toplumların tarihsel gelişim seyrinde değişimlerin yaşanmasında rol oynar (91). Sosyal ağ siteleri gün geçtikçe hayatımızda daha yoğun bir şekilde yer almaktadır. Birçok ülkede başta genç nüfus olmak üzere bireylerin sosyal ağ sitelerine artan üyelik sayıları ve sosyal ağ sitelerinde geçirmiş oldukları süre dikkate alındığında yeni bir yaşam şekline yönelimin olduğu görülebilir (92). Sosyal ağlarla sağlanan bu tarz iletişimin çağdaş bir karaktere

bürünerek toplumsal namus algısında değişim ve dönüşümün sağlanması noktasında önemli katkısı olacağı düşünülmektedir.

2.2.2. Sosyal Ağ Siteleri ve Kullanımını Etkileyen Faktörler

Günümüzde internet üzerinde kullanılan Facebook, Youtube, Twitter, Instagram, Whatsapp, LinkedIn, Pinterest, Foursquare gibi birçok sosyal ağ mevcuttur. Bu sosyal ağların birbirinden farklı kullanım alanları ve özellikleri vardır. Fakat bu ağların genel olarak değerlendirildiğinde, kullanıcı bireylere ait bir profil (profil resmi, kişinin kimlik tanımlaması, medeni durumu, ilişki durumu, cinsiyeti, yaşı, iş ve eğitim bilgileri, nereli oldukları), kullanıcının paylaşımları (fotoğraf, resim, video, dünya görüşü, bilgi, haber, yer bildiri), kullanıcıların beğenileri (like/fav), kullanıcının yorumları ve arkadaşları (takipçiler ve takip edilenler) gibi birçok ortak özellikleri mevcuttur (93-95).

2004 yılında kurulan Facebook, bireylerin diğer bireylerle iletişim kurmasını sağlayan, bilgi alışverişi yapmasını amaçlayan ve kullanıcılar tarafından ücretsiz kullanılabilen bir sosyal ağdır (96). Facebook'un arkadaş bulmak, video, fotoğraf, müzik paylaşmak, oyun oynamak, örgütlenmek, e-ticaret, gözetlemek, denetlemek amaçlı kullanımları mevcuttur (88). Dünya genelinde 2.44 milyar kullanıcısı olan facebook ülkemizde aktif kullanıcı sayısı 37 milyondur (89, 90).

Facebook'tan kısa bir süre sonra ortaya çıkan Twitter ise popüler olan başka bir sosyal ağdır. Twitter kullanıcılarına 280 karakteri geçmeyecek şekilde aynı ağdaki diğer kullanıcılarına tweet adında metinler yazma imkânı veren ve diğer linklere fotoğraf video gönderme imkânı sağlayan bir sosyal ağdır (97-99). Hem kişisel hem de haber etkinlikleri de dâhil olmak üzere gerçek zamanlı olaylar hakkında anında yorum yapmak için popüler bir araçtır. Ayrıca kullanıcılar, onay veya karşılık vermelerine gerek kalmadan diğer kullanıcıları takip edebilmektedir. Twitter, hayata dair düşüncelerden, güncel gelişmelere, mizahi bir bakış açısına sahip olmaya kadar geniş bir perspektif ile kullanıcılarını "ne yapıyorsun" sorusuna cevap vermeye yönlendirir (100). Ayrıca 2020 yılı itibari ile dünyada 339 milyon kullanıcısı bulunmaktadır (89).

2010 yılında kurulan Instagram ücretsiz fotoğraf ve video paylaşım sayfasıdır. Kullanıcılarına çekilen fotoğraf üzerinde dijital filtre kullanma ve fotoğrafı diğer sosyal ağlarda paylaşma imkânı sunar. Şu anda dünyada 1 milyara yakın kullanıcısı ile en fazla kullanılan sosyal ağlar arasında yer almaktadır (89, 101, 102). Instagram kullanıcıları farklı bir uygulama kullanma ihtiyacı olmadan yüksek kaliteli fotoğraflarını ve kısa

videolarını kullanarak hikâyelerini paylaşabilmekteler (103). Ayrıca ünlü profiller kişisel fotoğraflarını ve videolarını takipçileri ile paylaştığında popülerliklerine katkı sağlamaktadır (94).

Whatsapp akıllı telefonlarda en yaygın kullanılan iletişim uygulamalarından biridir. Dünyanın dört bir yanında 1.6 milyar kişi whatsapp kullanmaktadır. Bir internet bağlantısı üzerinden anlık mesajların, resimlerin, videoların ve sesli aramaların alışverişini kolaylaştıran bir iletişim uygulamasıdır. Whatsapp genellikle bir veya birkaç arkadaşla doğrudan iletişim kurmak için kullanılır ve bu nedenle özel bir iletişim kanalını temsil eder. Uygulama yüklendikten sonra, mesajların alınması ve gönderilmesi ücretsiz olması da cezbedici özelliklerindedir (89, 104, 105).

Youtube, insanların sosyal ilişkileri sürdürmek için gündelik görüntümeden video paylaşmaya kadar çeşitli videolarla etkileşimde bulunabilecekleri herkese açık bir video paylaşım web sitesidir (106). Youtube video içeriği oluşturmak, paylaşmak ve keşfetmek için dünyanın en büyük platformudur. Dünya çapında 1.6 milyar kullanıcıya hizmet sunmaktadır (89, 107). Genel olarak Youtube klip, müzik, televizyon, eğitim videoları gibi içerikler yayınlamaktadır. Site içi üyeliği olmayan kullanıcılar sadece videoları izleyebilirken, üyeliği olan kullanıcılar ise kendilerinin oluşturdukları yayın kanallarına video yükleyebilirler (108).

Sosyal ağların günümüzde yoğun kullanımını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerin başında internet ve mobil teknolojilerindeki gelişmeler, internet kullanımının yaygınlaşması ve kullanım maliyetinin düşük olması, zaman ve mekân sınırlılığının ortadan kalkması ve sayısız kişilerle eş zamanlı iletişime geçme olanağının olması sayılabilir. Ayrıca bireylerin kendilerini kolayca ifade etme, tanıtma, başarılarını ve yeteneklerini sergileyebilme (109, 110), takdir edilme ve sosyalleşme isteklerini kullanım sıklığını etkileyen faktörlere ekleyebiliriz. Bu faktörler dışında arkadaşlık kurma, başka kullanıcıları takip etme ve takip edilen kullanıcılar hakkında bilgi toplama, kendi bireysel ağı içinde etkinlik gösterebilme, ilgi alanları ile ilgili deneyim ve tecrübe paylaşımı ve toplumsal alanda örgütlenme kolaylığı sağlama gibi faktörleri de ekleyebiliriz (111, 112).

2.2.3. Sosyal Ağların Kadın Sağlığı Alanında Kullanımı

Gelişen internet teknolojileri ile hayatımıza giren sosyal ağlar sıradan bir iletişim aracı olmaktan çok daha ileri giderek hayatımızın her alanında dijital dönüşüme

neden olmuştur. Bu dönüşüm insan hayatının her alanında karşımıza çıkmakla beraber en köklü değişim ve dönüşümü sağlık alanında görmekteyiz (113). Söz konusu dönüşümün sağlık hizmetleri üzerindeki etkisi hastaya bakım sunma şeklini ve hastanın bakımı seçme şansını farklı alternatifler sunarak değiştirdi (114). İnsanlar hastalıkları hakkında bilgi edinmek, hastalığın tedavi yöntemlerini, konu ile ilgili hekimleri ve sağlık kuruluşlarını araştırmak için sosyal ağları kullanabilmektedir. Çimen ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada hastaların %75.6'sının hastane seçiminde sosyal medyayı kullandıklarını ifade ettikleri belirtilmiştir (115). Ayrıca Mendi ve Oğuz yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin en fazla konusu sağlık olan blogları takip ettikleri saptanmıştır (116).

Özellikle üreme çağındaki kadınlar sosyal ağları en fazla kullanan gruptur (117). Sosyal ağlarda sağlık odaklı çevrimiçi sohbet grupları, çoğunlukla tercih edilmektedir. Çevrimiçi sohbet grupları belli konularda ve ortak özelliklere (gebeler, infertil çiftler vb.) sahip bireyler arasında iletişimi sağlar. Bu kullanıcıların kendileri hakkındaki bilgileri paylaşmaları, diğer kullanıcıların deneyimlerinden faydalanmaları, yaşadıkları süreçler hakkında iletişime geçmeleri ve kullanıcıların birbirinden destek almaları önemlidir (118). Sosyal ağlar bireylerin sağlık bilgisi konusundaki ihtiyaçlarını tanımlamak için tercih edilen kaynaklardır. Yapılan bir araştırmada katılımcıların %95'i sosyal ağları kullanmanın olumlu zihinsel etkileri olduğunu ifade ettikleri belirtilmiştir (119). Yardımcı üreme tekniklerinden yararlanan kadınlar da Facebook ve Instagram gibi sayfalar üzerinden bir araya gelerek, yaşadıkları deneyimleri paylaşarak gittikleri doktorlar ve merkezler hakkında fikir alışverişinde bulunmaktadır (120).

Ayrıca sosyal ağlar, toplumda haksızlığa uğrayan kişilerin seslerinin duyurulması ve bu kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi hususunda hak mücadelesini mümkün kılmaktadır (121). Sosyal ağlar, kişilerin birbiri ile iletişim kurmalarından ziyade, dünya üzerinde milyonlarca insanın belli hedefler doğrultusunda örgütlenmesini ve bir amaç uğruna farklı mekânlarda bir araya gelmesini sağlamaktadır (122). Kız çocuklarına ve kadınlara yönelik gerçekleşen şiddete dikkat çekmek amacıyla V-Day Hareketi'nin küresel çaptaki farkındalık kampanyası "One Billion Rising" (Bir milyar ayaklanıyor) etkinliğinin Ankara ayağında Facebook üzerinden organize olarak binlerce kişinin etkinliğe destek olmasını sağlamıştır (123). Ayrıca Özgecan Aslan Cinayeti sonrasında kadınlar Twitter' da başlatılan #sendeanlat hashtag'i ile yaşadıkları tacizi anlatarak toplumsal farkındalık yaratma imkânı bulmuştur (109).

Bireyler sosyal ağlar üzerinden birbirleriyle düşünce ve deneyimlerini paylaşmakta ve bu paylaşımlar bireylerin davranışlarını, birbiri ile olan ilişkilerini ve algılarını etkilemektedir (124). Sosyal ağlar, kullanıcıların bilgi üretmesine olanak sağlaması, üretilen bilginin ve mesajın hızlı bir şekilde büyük kitlelere ulaştırılarak kamuoyu oluşturma açısından güçlü bir etkiye sahiptir (125). Bu paylaşımlar ile bireylerin belli bir konudaki ihtiyaç ve mağduriyetleri kamuoyuna duyurularak, diğer insanlarda ortak bilinç yaratma açısından uygun bir mecraya kavuştuğunu söylemek mümkündür (121). Bireylerin sosyal ağlar üzerinden bu şekilde bağ kurmaları, kişide olumlu duygular oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır (112).

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı ilişkisel olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma 22 Nisan 2019 - 20 Ocak 2021 tarihleri arasında Muş Alparslan Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrenciler ile yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Muş Alparslan Üniversitesinde lisans düzeyinde öğrenim gören Eğitim Fakültesinde 1231, Fen Edebiyat Fakültesinde 1169, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde 660, İslami İlimler Fakültesinde 981, Mühendislik-Mimarlık Fakültesinde 163, Sağlık Bilimler Fakültesinde 601 ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda 216 olmak üzere toplam 5021 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini yapılan güç analizine göre 0.05 etki büyüklüğü ile belirlenen % 95 güven aralığında % 98 oranla evreni temsil gücüne sahip 1628 öğrenci oluşturmuştur.

Örnekleme alınacak öğrenci sayısı fakülte ve yüksekokullardan evrendeki ağırlıklarına göre orantılandırılarak belirlenmiştir (Tablo 3.1). Fakülte ve yüksekokullardan araştırmaya dâhil edilen öğrenciler gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılarak örnekleme alınmıştır.

Tablo 3.1. Evrenden Örneklemeye Alınacak Öğrenci Sayılarının Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımı

Fakülte ve Yüksekokullar	Evrendeki sayı (S)	Örneklemeye	Örneklemdeki Yüzde Ağırlığı (%)
		alınacak öğrenci sayısı (S)	
Eğitim Fakültesi	1231	399	24.5
Fen Edebiyat Fakültesi	1169	379	23.3
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	660	214	13.1
İslami İlimler Fakültesi	981	318	19.5
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	163	53	3.3
Sağlık Bilimler Fakültesi	601	195	12.0
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	216	70	4.3
Toplam	5021	1628	100.0

3.4. Araştırmaya Alınma Kriterleri

- 18-24 yaş aralığında olma
- Türk vatandaşı olma
- Akıllı telefon kullanıyor olma
- Aktif öğrenciliği sürdürüyor olma

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 22 Nisan - 31 Mayıs 2019 tarihleri arasında, haftanın rastgele günlerinde yüz yüze görüşme tekniğiyle, okul ortamında ve ders dışı saatlerde katılımcıların kendisi tarafından formların işaretlenmesiyle toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen Katılımcı Tanıtım Formu (Ek-2), Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) (Ek-3) ve Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği (SAKAÖ) (Ek-4) kullanılmıştır.

3.6. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında Katılımcı Tanıtım Formu, KİNATÖ ve SAKAÖ kullanılmıştır. Katılımcı tanıtım formunun anlaşılabilirliğini değerlendirmek için 5

öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonucunda soru sıralamasında değişiklik yapılmıştır. Ön uygulama sonucu araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.6.1. Katılımcı Tanıtım Formu (Ek-2)

Literatürden yararlanılarak (6, 18, 41, 111) araştırmacı tarafından geliştirilen bu form üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi, partner varlığı) ve sosyal ağ kullanım özelliklerini (internet kullanım süresi, sosyal ağ kullanımı ve kullanılan ağlar, arkadaşlık teklif etme ve arkadaşlık teklifi alma ve bunların devam edilme durumları, reddedilme nedenleri, sosyal ağlar üzerinde evlenme olayına bakış açıları) belirlemeye yönelik 19 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2. Kadına İlişkin "Namus" Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) (Ek-3)

Ölçek ülkemizde 18-24 yaş grubu gençlerin kadına ilişkin "namus" algısı ile ilgili tutumlarını ölçebilmek için 2011'de Gürsoy ve Arslan tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, "geleneksel namus anlayışı" (9 madde), "eşitlikçi yaklaşım" (11 madde) ve "evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı" (5 madde) olmak üzere üç alt boyuttan ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipinde bir ölçektir (28).

Ölçek puanlamasında kadına ilişkin namus anlayışına yönelik eşitlikçi tutum maddelerine (1, 2, 4, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24) tamamen katılıyorsa "5" hiç katılmıyorsa "1" şeklinde puanlandırılmakta ve kadına ilişkin namus anlayışına yönelik geleneksel ve cinsiyete dayalı eşitsizlik içeren maddeler (3, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 17, 19, 20, 25) ise ters çevrilerek puanlandırılmakta yani tamamen katılıyorsa "1", hiç katılmıyorsa "5" şeklinde puanlandırılmaktadır (28).

Ölçekten alınabilecek en yüksek puan "125", en düşük puan ise "25" tir. Ölçeğin birinci alt boyutu olan geleneksel namus anlayışında en yüksek puan "45", en düşük puan "9"; ikinci alt boyutu olan eşitlikçi yaklaşımda en yüksek puan "55", en düşük puan "11" ve üçüncü alt boyut olan evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışında en yüksek puan "25", en düşük puan "5"tir. Ölçekten alınan puan ne kadar yüksek ise, öğrencilerin kadına ilişkin namus algısı ve tutumları o kadar olumlu olarak değerlendirilmektedir (28).

Gürsoy ve Aslan'ın çalışmasında ölçeğin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.93, alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları "geleneksel namus anlayışı" 0.88,

“eşitlikçi yaklaşım” 0.85 ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” 0.88’dir (28). Araştırmamızda Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı toplam 0.92 ve alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla 0.89, 0.88, 0.82’dir.

3.6.3. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği (SAKAÖ) (Ek-4)

Sosyal ağların kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik olan ölçek Usluel ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilmiştir (126). Ölçek 7’li likert tipinde, 26 madde ve yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar “araştırma” (1, 2 ve 3. maddeler), “işbirliği” (4, 5, 6, 7, 8 ve 9. maddeler), “iletişim başlatma” (10, 11 ve 12. maddeler), “iletişim kurma” (13 ve 14. maddeler), “iletişimi sürdürme” (15, 16, 17 ve 18.maddeler), “içerik paylaşma” (19, 20, 21, 22 ve 23. maddeler) ve “eğlence” (24, 25 ve 26. maddeler) alt boyutlarıdır. Ölçeğin maddelerine verilecek cevaplar “Kesinlikle katılıyorum” 7 puan ile “Kesinlikle katılmıyorum” 1 puan arasında değişmektedir. Ölçekten fazla 182, en az 26 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanın artması bireyin söz konusu amaç için sosyal ağları yoğun şekilde kullandığını göstermektedir.

Usluel ve arkadaşlarının çalışmasında ölçeğin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları ise 0.67 ile 0.87 arasında değişmektedir. Araştırmamızda ölçeğin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.92 ve ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları 0.71 ile 0.88 arasında saptanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler: KİNATÖ ve SAKAÖ’den alınan puanlardır.

Bağımsız Değişkenler: Sosyo-demografik özellikler ve sosyal ağların kullanım özellikleridir.

3.7. Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi SPSS 25.0 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede; yüzdelerik dağılım, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey HSD testi, pearson kolerasyon analizi ve Cronbach Alfa güvenilirlik analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları % 95’lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde kabul edilmiştir.

3.8. Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmanın yapılması için ve İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar Sayısı 2019/ 6-30) (Ek-5) etik onay ve Muş Alparslan Üniversitesi Rektörlüğü'nden yazılı izin (Ek-6) alınmıştır. Araştırmaya katılacak öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş, bireysel bilgilerinin paylaşılmayacağı ve istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek gönüllü olanlar araştırma kapsamına alınmıştır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılığı ve Genellenebilirliği

Araştırma sonucunun evrene genellenememesi bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

4. BULGULAR

Üniversite öğrencilerinde namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile yapılan araştırmanın bulguları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı (n=1628)

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	S	%
*Yaş		
19≤	192	11.8
20-22	985	60.5
23≥	451	27.7
Cinsiyet		
Kadın	1035	63.6
Erkek	593	36.4
Medeni Durum		
Evli	30	1.8
Bekâr	1598	98.2
Gelir düzeyi		
Düşük	306	18.8
Orta	1277	78.4
Yüksek	45	2.8
Anne eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	754	46.4
Okuryazar	222	13.6
İlköğretim	551	33.8
Lise ve üzeri	101	6.2
Baba eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	162	10.0
Okuryazar	210	12.9
İlköğretim	812	49.9
Lise ve üzeri	444	27.2
Partner varlığı		
Partnerim var	801	49.2
Partnerim yok	827	50.8
Toplam	1628	100.0

*Yaş Ortalaması 21.45 ±1.55 (Min:18- Max:24)

Tablo 4.1’de öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %60.5’inin 20-22 yaş aralığında, %63.6’sının kadın ve %98.2’sinin bekâr olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin %78.4’ünün gelirlerini orta düzey olarak ifade ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin annelerinin %46.4’ünün okuryazar olmadığı, babalarının ise %49.9’unun ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %49.2’si ise partnerinin olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanım Özelliklerine Göre Dağılım (n=1628)

*İnternet Kullanım Süresi (Saat/Gün)	S	%
≤1	113	6.9
2-5	1186	72.9
≥6	329	20.2
Sosyal Ağ Kullanma Durumu		
Kullanan	1615	99.2
Kullanmayan	13	0.8
Toplam	1628	100.0

*Günlük internet kullanım süresi ortalaması 4.19±2.40 (min:0-max:12)/saat

Öğrencilerin sosyal ağ kullanım özelliklerine göre dağılımı tablo 4.2’de verilmiştir. Öğrencilerin %72.9’unun günlük 2-5 saat arası internet kullandıkları ve bu öğrencilerin %99.2’sinin herhangi bir sosyal ağ kullandıkları saptanmıştır.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Kullandıkları Sosyal Ağlara Göre Dağılımı

Kullanılan Sosyal Ağlar	S	*%
Whatsapp	1519	93.3
Instagram	1266	77.8
Youtube	1223	75.1
Facebook	731	44.9
Twitter	541	33.2
Diğer (Pinterest, Skype, Tumblr, Blogspot, Swarm, LinkedIn, Snapcat)	334	20.4

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Öğrencilerin kullandıkları sosyal ağlara göre dağılımı tablo 4.3’de verilmiştir. Öğrencilerin sırasıyla %93.3’ü Whatsapp, %77.8’i Instagram, %75.1’i Youtube, %44.9’u Facebook ve %33.2’sinin ise Twitter kullandıkları saptanmıştır.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/ Teklif Alma Özelliklerinin Dağılımı (n=1628)

Arkadaşlık teklif etme durumu (n=1628)	S	%
Teklif eden	461	28.3
Teklif etmeyen	1167	71.7
Teklif edilen arkadaşlığın kabul edilme durumu (n=461)		
Kabul eden	309	67.0
Kabul etmeyen	152	33.0
Arkadaşlık teklif etmeme nedeni (n=1167)		
Güvenmediği için	1020	87.4
Sebebi yok	147	12.6
Arkadaşlık teklifi alma durumu (n=1628)		
Teklif alan	1286	79.0
Teklif almayan	342	21.0
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etme durumu (n=1286)		
Teklifi kabul eden	489	38.0
Teklifi kabul etmeyen	797	62.0
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeme nedeni (n= 797)		
Güvenmediği için	636	79.8
Sebebi yok	161	20.2
Kabul edilen arkadaşlığın devam durumu (n=489)		
Devam eden	339	69.3
Devam etmeyen	150	30.7

Öğrencilerinin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etme/teklif alma özelliklerinin dağılımı tablo 4.4’de yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerinin %28.3’ünün sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi ettikleri ve arkadaşlık teklifi yapan öğrencilerin %67.0’sinin tekliflerinin kabul edildiği saptanmıştır. Sosyal ağlar

üzerinden arkadaşlık teklif etmeme nedeni olarak öğrencilerin %87.4'ünün sosyal ağlar üzerinden edinilen arkadaşlığa güvenmediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerinin %79'unun sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldıkları, sosyal ağlar üzerinde alınan arkadaşlık teklifinin % 38'inin kabul edildiği belirlenmiştir. Sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeyenlerin %79.8'inin güvenmediği için arkadaşlık teklifini kabul etmedikleri saptanmıştır. Ayrıca arkadaşlık teklifini kabul edenlerin %69.3'ünün arkadaşlıklarının hala devam ettiği saptanmıştır.

Tablo 4.5. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açısının Dağılımı (n=1628)

Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişiyile Evlenmeye İlişkin Bakış Açısı	S	%
Olumlu	279	17.1
Olumsuz	1209	74.3
Kararsız	140	8.6
Toplam	1628	100.0

Öğrencilerinin sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin bakış açısının dağılımı tablo 4.5.'de verilmiştir. Araştırmada öğrencilerin %74.3'ünün sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişiyile evlenme olayına bakış açılarının olumsuz olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.6. Öğrencilerin Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği Puan Ortalaması ile Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı (n=1628)

KİNATÖ Alt Boyutu	$\bar{X} \pm SS$	Araştırma	
		Minimum	Maximum
Geleneksel Namus Anlayışı	32.44±9.43	9	45
Eşitlikçi Yaklaşım	44.52±8.46	11	55
Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı	10.60±5.01	5	25
KİNATÖ Toplam	87.57±19.19	31	125

Öğrencilerin Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği puan ortalaması ile alt boyut puan ortalamalarının dağılımı tablo 4.6’da verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin KİNATO “geleneksel namus anlayışı” alt boyutu 32.44±9.43, “eşitlikçi yaklaşım” alt boyutu 44.52±8.46, “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutu 10.60±5.01 ve KİNATÖ toplam puanı 87.87±19.19 olarak saptanmıştır.

Tablo 4.7. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı (n=1615)

SAKAÖ Alt Boyutu	$\bar{X} \pm SS$
Araştırma	4.94 ± 1.76
İşbirliği	4.68 ± 1.54
İletişimi Başlatma	3.13 ± 1.45
İletişim Kurma	5.05 ± 1.85
İletişimi Sürdürme	4.82 ± 1.71
İçerik Paylaşma	4.27 ± 1.59
Eğlence	4.41 ± 1.73
SAKAÖ Toplam	4.47 ±1.19

Öğrencilerin SAKAÖ puan ortalamalarının dağılımı tablo 4.7’de gösterilmektedir. Araştırmada öğrencilerin ölçeğin “araştırma” alt boyutu 4.94±1.76, “işbirliği” alt boyutu 4.68 ±1.54, “iletişimi başlatma” alt boyutu 3.13±1.45, “iletişim kurma” alt boyutu 5.05±1.85, “iletişimi sürdürme” alt boyutu 4.82±1.71, “içerik paylaşma” alt boyutu 4.27±1.59, “eğlence” alt boyutu 4.41±1.73 ve SAKAÖ toplam puan ortalaması 4.47± 1.73 olarak saptanmıştır.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyo- Demografik Özellikler	Geleneksel Namus Anlayışı $\bar{X} \pm SS$	Eşitlikçi Yaklaşım $\bar{X} \pm SS$	Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı $\bar{X} \pm SS$	KİNATÖ Toplam $\bar{X} \pm SS$
Yaş				
19≤	32.25±9.58	44.35±8.59	9.91 ±4.57	86.52±19.03
20-22	32.67±9.23	44.62±8.29	10.54±4.89	87.84±18.54
23≥	32.03±9.80	44.38±8.78	11.02±5.42	87.43±20.63
İstatistiksel test ve anlamlılık	F=.768 p=.464	F=.165 p=.848	F=3.459 p=.032	F=.395 p=.674
Cinsiyet				
Kadın	35.76±7.77	46.58±7.21	11.34±5.27	93.69±18.723
Erkek	26.65±9.29	40.94±9.25	9.29 ±4.23	76.89±18.85
İstatistiksel test ve anlamlılık	t=20.165 p=.000	t=12.775 p=.000	t=8.090 p=.000	t=18.723 p=.000
Medeni durum				
Evli	28.86±10.89	42.37±9.78	11.43±6.04	82.43±24.05
Bekâr	32.51±9.39	44.57±8.43	10.58±4.99	87.67±19.09
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= -2.100 p= .036	t= -1.565 p= .118	t= .917 p= .359	t= -1.482 p= .139
Gelir düzeyi				
Düşük	31.84±9.62	43.85±9.11	10.79±5.11	86.49±80.05
Orta	32.65±9.37	44.77±8.23	10.54±4.99	87.97±18.89
Yüksek	30.68±9.57	42.04±9.84	10.93±5.21	83.66±21.31
İstatistiksel test ve anlamlılık	F=1.709 p=.181	F=3.45 p=.032	F=.401 p=.670	F=1.692 p=.185
Anne eğitim düzeyi				
Okuryazar değil	31.40±9.52	43.71±8.74	10.14±4.66	85.25±19.11
Okuryazar	32.94±9.14	43.82±8.77	10.58±5.31	87.35±19.61
İlköğretim	33.18±9.34	45.44±7.93	11.05±5.16	89.68±18.85
Lise ve üzeri	35.14±8.95	47.16±7.40	11.57±5.75	93.89±18.27
İstatistiksel test ve anlamlılık	F=7.240 p=.000	F=8.356 p=.000	F=4.915 p=.002	F=9.671 p=.000

Tablo 4.8. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri ile KİNATÖ Puan Ortalamalarını Karşılaştırılması (Devam)

Sosyo- Demografik Özellikler	Geleneksel Namus Anlayışı	Eşitlikçi Yaklaşım	Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı	KİNATÖ Toplam
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Baba eğitim düzeyi				
Okuryazar değil	32.37±9.78	44.56±8.65	10.12±5.05	87.06±19.61
Okuryazar	31.42±9.45	43.43±8.82	10.62±5.09	85.49±19.81
İlköğretim	31.86±9.37	44.22±8.42	10.29±4.86	86.38±18.89
Lise ve üzeri	34.02±9.43	45.58±8.19	11.32±5.18	90.93±18.94
İstatistiksel test ve anlamlılık	F=6.015 p=.000	F=3.854 p=.009	F=4.637 p=.003	F=6.507 p=.000
Partner varlığı				
Partnerim var	32.48±9.41	45.24±8.35	10.99±5.14	88.72±19.08
Partnerim yok	32.41±9.45	43.83±8.51	10.21±4.86	86.46±19.25
İstatistiksel test ve anlamlılık	t=.149 p=.882	t=3.360 p=.001	t=3.157 p=.002	t=2.377 p=.018

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile KİNATÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması tablo 4.8’de verilmiştir. Öğrencilerin yaşları ile KİNATÖ toplam ve alt boyutları olan “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Öğrencilerin “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutunda 19 yaş ve altı öğrencilerin puan ortalamalarının (9.91 ± 4.57) en düşük, 23 yaş ve üstü öğrencilerin ise puan ortalamasının (11.02 ± 5.42) en yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Farklılığın yapılan Tukey HSD analizinde 19 yaş ve altı ile 23 yaş ve üstü öğrencilerden kaynaklandığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım”, “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). KİNATÖ toplam ve alt boyutları puan ortalamalarının kadın öğrenciler lehine erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin medeni durumları ile “geleneksel namus anlayışı” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve bekârların puan ortalamasının (32.51 ± 9.39) evlilerin puan ortalamasına (28.86 ± 10.89) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Öğrencilerin medeni durumları ile KİNATÖ toplam, “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Araştırmada orta gelir düzeyine sahip olan öğrencilerin “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamaları (44.77 ± 8.23), düşük gelir düzeyi (43.85 ± 9.11) ve yüksek gelir düzeyine sahip olan öğrencilerin puan ortalamalarından (42.04 ± 9.84) daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Tukey HSD analizinde farklılığın orta gelir düzeyine sahip öğrenciler ile yüksek gelir düzeyine sahip olan öğrenciler arasında kaynaklandığı saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin gelir düzeyleri ile KİNATÖ toplam ve alt boyutları olan “geleneksel namus anlayışı” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinde farklılığın anneleri okuryazar olamayan gruptan kaynaklandığı ve bu grubun puan ortalamasının en düşük olduğu, anne eğitim düzeyi arttıkça puan ortalamasının da arttığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyi ile KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinde farklılığın babaları lise ve üzeri eğitime sahip olan gruptan kaynaklandığı ve bu grubun puan ortalamasının diğer grupların puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin partner varlığı ile KİNATÖ toplam ve “eşitlikçi yaklaşım”, “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak

anlamli fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Partneri olan öğrencilerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Partner varlığı ile ‘‘geleneksel namus anlayışı’’ alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamli fark saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4.9. Öğrencilerin Sosyo-demografik özellikleri ile SAKA Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyo-Demografik zellikler	SAKA X ± SS	İstatistiksel test ve anlamlılık
Yaş		
19≤	114.49±30.96	F=.437
20-22	116.80±31.33	p=.646
23≥	116.37±30.67	
Cinsiyet		
Kadın	117.51±31.02	t=1.890
Erkek	114.47±31.17	p=.059
Medeni durum		
Evli	104.89±34.86	t= -1.978
Bekâr	116.61±31.00	p=.048
Gelir düzeyi		
Düşük	114.32±30.32	F=1.040
Orta	116.99±31.08	p=.354
Yüksek	114.02±36.46	
Anne eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	114.01±31.72	
Okuryazar	118.79±29.15	F=2.771
İlköğretim	118.45±30.31	p=.050
Lise ve zeri	117.78±33.89	
Baba eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	114.89±30.74	
Okuryazar	113.66±32.28	F=.970
İlköğretim	116.63±31.09	p=.406
Lise ve zeri	117.81±30.69	
Partner varlığı		
Partnerim var	115.95±31.84	t= -.574
Partnerim yok	116.84±30.37	p=.566

F:Oneway anova test, t:Student t test

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile SAKAÖ toplam puan ortalamasının karşılaştırılması tablo 4.9’da verilmiştir. Sosyo-demografik özelliklerden yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi ve partner varlığı ile SAKAÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Araştırmada bekâr öğrencilerin SAKAÖ toplam puan ortalaması (116.61 ± 31.00), evli öğrencilerin puan ortalamasından (104.89 ± 34.86) yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/Teklif Alma Özellikleri ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme / Teklif Alma Özellikleri	Geleneksel Namus		Eşitlikçi		Evlilik Öncesi		KİNATÖ	
	Anlayışı	$\bar{X} \pm SS$	Yaklaşım	$\bar{X} \pm SS$	Cinsellik/Namus	Anlayışı	Toplam	$\bar{X} \pm SS$
Arkadaşlık teklif etme durumu								
Teklif eden	29.76±9.76		43.14±8.64		10.44±4.87		82.98±19.36	
Teklif etmeyen	33.65±9.02		45.07±8.33		10.66±5.07		89.38±18.83	
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= -8.103		t= -4.164		t= -.766		t= -6.131	
	p= .000		p= .000		p= .444		p= .000	
Teklif edilen arkadaşlığın kabul edilme durumu								
Kabul eden	30.06±9.70		43.93±8.30		10.61±5.16		84.62±19.07	
Kabul etmeyen	28.02±9.77		41.53±9.12		10.10±4.23		79.66±19.57	
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= 2.115		t= 2.829		t=1.135		t= 2.600	
	p= .035		p= .005		p= .257		p= .010	
Arkadaşlık teklif etmeme nedeni								
Güvenmediği için	34.03±8.84		45.48±8.08		10.68±5.05		90.20±18.27	
Sebebi yok	31.04±9.83		42.21±9.39		10.46±5.19		83.72±21.58	
İstatistiksel test ve anlamlılık	t=3.489		t= 4.009		t= .506		t= 3.468	
	p= .001		p= .000		p= .613		p= .001	

Tablo 4.10. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme / Teklif Alma Özellikleri ile KINATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (Devamı)

Arkadaşlık teklifi alma durumu				
Teklif alan	32.94±9.29	45.08±8.25	10.87±5.15	88.90±19.01
Teklif almayan	30.58±9.72	42.41±8.89	9.56±4.32	82.56±19.07
İstatistiksel test ve anlamlılık	t=4.129	t=5.229	t=4.795	t=5.481
	p= .000	p= .000	p= .000	p= .000
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etme durumu				
Teklifi kabul eden	31.38±9.73	44.72±8.46	11.19±5.31	87.90±19.73
Teklifi kabul etmeyen	33.92±8.87	45.31±8.12	10.69±5.04	89.93±18.49
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= -4.707	t= -1.243	t=1.698	t= -2.416
	p= .000	p= .214	p= .090	p= .016
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeme nedeni				
Güvenmediği için	33.91±8.87	45.18±8.01	10.60±4.97	89.70±18.28
Sebebi yok	33.82±8.95	45.65±8.60	11.04±5.30	90.49±19.41
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= .111	t= -.611	t= -.978	t= -.481
	p= .911	p= .541	p= .238	p= .630
Kabul edilen arkadaşlığın devam durumu				
Devam eden	31.57±9.74	44.79±8.44	11.26±5.43	87.63±19.64
Devam etmeyen	30.94±9.76	44.73±8.45	10.98±5.08	86.66±19.96
İstatistiksel test ve anlamlılık	t= .661	t= .069	t= .534	t= .500
	p= .509	p= .945	p= .594	p= .617

Öğrencilerin sosyal ağ üzerinden arkadaşlık teklif etme/teklif alma özellikleri ile KİNATÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması tablo 4.10'da verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etme durumları ile KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi etmeyen öğrencilerin teklif edenlere göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etme durumları ile KİNATÖ alt boyutu olan “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden yaptıkları arkadaşlık teklifi kabul edilenlerin arkadaşlık teklifi kabul edilmeyenlere göre KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden teklif ettikleri arkadaşlığın kabul edilme durumları ile KİNATÖ alt boyutu olan “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmada öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etmeme nedenleri ile KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Güvenmedikleri için arkadaşlık teklifi etmeyenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etmeme nedenleri ile “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi alma durumları ile KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu ($p<0.001$), sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi alan öğrencilerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifinin kabul edilme durumu ile KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır

($p < 0.05$). Sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeyenlerin puan ortalaması kabul edenlere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifinin kabul edilme durumları ile KİNATÖ alt boyutu olan "eşitlikçi yaklaşım", "evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı" arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlığın kabul etmeme nedenleri ve kabul edilen arkadaşlığın devam etme durumları ile KİNATÖ toplam ve tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4.11. Öğrencilerin Sosyal Ağ Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/ Teklif Alma Özellikleri ile SAKAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyal Ağlar Üzerinden Arkadaşlık Teklif Etme/ Teklif Alma Özellikleri	SAKAÖ Toplam $\bar{X} \pm SS$	İstatistiksel test ve anlamlılık
Arkadaşlık teklif etme durumu		
Teklif eden	117.56±33.83	t= .893
Teklif etmeyen	115.94±29.94	p= .372
Teklif edilen arkadaşlığın kabul edilme durumu		
Kabul eden	120.08±33.34	t= 2.290
Kabul etmeyen	112.44±34.35	p= .022
Arkadaşlık teklif etmeme nedeni		
Güvenmediği için	116.85±29.85	t= 2.805
Sebebi yok	109.20±29.83	p= .005
Arkadaşlık teklifi alma durumu		
Teklif alan	118.32±30.60	t= 4.923
Teklif almayan	108.93±31.92	p= .000
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etme durumu		
Teklifi kabul eden	119.12±32.80	t= .744
Teklifi kabul etmeyen	117.77±29.16	p= .457
Alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeme nedeni		
Güvenmediği için	118.74±28.94	t=1.875
Sebebi yok	113.91±30.25	p= .061
Kabul edilen arkadaşlığın devam durumu		
Devam eden	121.38±32.09	t=2.170
Devam etmeyen	114.45±33.59	p= .030

Öğrencilerin sosyal ağ üzerinden arkadaşlık teklif etme/teklif alma özellikleri ile SAKAÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması tablo 4.11’de verilmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etme durumları ile SAKAÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmada öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi kabul edilenlerin SAKAÖ puan ortalaması (120.08 ± 33.34), teklifi kabul edilmeyenlere göre (112.44 ± 34.35) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etmeme nedenleri ile SAKAÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi alma durumu ile SAKAÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi alan öğrencilerin SAKAÖ puan ortalamasının (118.32 ± 30.60), arkadaşlık teklifi almayanlara (108.93 ± 31.92) göre yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmada sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifini kabul etme durumu ve alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeme nedenleri ile SAKAÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$).

Sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifi kabul edilen ve hala arkadaşlıkları devam edenlerin (121.38 ± 32.09), arkadaşlıkları devam etmeyenlere (114.45 ± 33.59) göre puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Tablo 4.12. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açılırları ile KİNATÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyal Ağ Üzerinden Evliliğe Bakış Açısı Özellikleri	Geleneksel Namus Anlayışı $\bar{X} \pm SS$	Eşitlikçi Yaklaşım $\bar{X} \pm SS$	Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı $\bar{X} \pm SS$	KİNATÖ Toplam $\bar{X} \pm SS$
Olumlu	34.43±9.07	47.58±6.74	12.27±5.71	94.28±17.82
Olumsuz	31.91±9.54	43.81±8.71	10.21±4.77	85.93±19.29
Kararsız	33.12±9.43	44.60±7.97	10.62±4.95	88.34±18.11
İstatistiksel test ve anlamlılık	F= 8.539 p= .000	F=23.097 p= .000	F=19.524 p= .000	F=22.108 p= .000

Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin bakış açıları ile KİNATÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması tablo 4.12’de verilmiştir. Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin bakış açıları ile KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı”, eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0.001$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Tukey HSD analizinde farklılığın olumlu bakış açısına sahip olan öğrenciler ile olumsuz bakış açısına sahip olan öğrenciler arasında kaynaklandığı saptanmıştır. Araştırmada olumlu bakış açısına sahip öğrencilerin daha eşitlikçi ve geleneksel yaklaşımdan uzak olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Sosyal Ağlar Üzerinden Tanışılan Kişi ile Evlenmeye İlişkin Bakış Açılırları ile SAKAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyal Ağ Üzerinden Evliliğe Bakış Açısı Özellikleri	SAKAÖ Toplam $\bar{X} \pm SS$	İstatistiksel test ve anlamlılık
Olumlu	122.96±32.30	
Olumsuz	114.99±30.84	F=7.552
Kararsız	115.42±29.29	p= .001

Öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin bakış açıları ile SAKAÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması tablo 4.13’de verilmiştir. Sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evliliğe bakış açısı olumlu olan öğrencilerin SAKAÖ puan ortalaması 122.96 ± 32.30 , olumsuz bakış açısına sahip olanlarının 114.99 ± 30.84 ve kararsız tutuma sahip öğrencilerin 115.42 ± 29.29 olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Farklılığın yapılan Tukey HSD analizinde olumlu bakış açısına sahip öğrenciler ile olumsuz bakış açısına sahip öğrenciler arasında kaynaklandığı belirlenmiştir. Olumlu bakış açısına sahip olan öğrencilerin sosyal ağları daha yoğun kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 4.14. KİNATÖ ve SAKAÖ Puan Ortalamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.										
2	.658**									
3	.480**	.378**								
4	.123***	.119***	.029							
5	.088***	.095***	.043	.718**						
6	-.077**	-.001	.028	-.093**	.087**					
7	.120***	.146***	-.016	.550**	.575**	.053*				
8	.100***	.120***	.018	.489**	.569**	.169**	.699**			
9	.075**	.109***	.073**	.394**	.509**	.280**	.435**	.540**		
10	.050*	.089***	.023	.322**	.395**	.228**	.390**	.482**	.566**	

*** $p < 0.001$, ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$;

1:Geleneksel Namus Anlayışı, 2:Eşitlikçi Yaklaşım, 3:Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı, 4:Araştırma, 5:İşbirliği, 6:İletişimi Başlatma, 7:İletişim Kurma, 8:İletişimi Sürdürme, 9:İçerik Paylaşma,10:Eğlence

Öğrencilerin KİNATÖ ve SAKAÖ puan ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi tablo 4.14’de gösterilmektedir. Araştırmada KİNATÖ “geleneksel namus anlayışı” alt boyutu ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” puan ortalamaları arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Ancak KİNATÖ “geleneksel namus anlayışı” alt boyutu ile “iletişimi başlatma” alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$).

KİNATÖ “eşitlikçi yaklaşım” alt boyutu ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” puan ortalamaları arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$). Ancak “iletişimi başlatma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$).

KİNATÖ alt boyutu “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişimi başlatma”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme” ve “eğlence” alt boyutları ile istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$). Ancak “içerik paylaşma” alt boyut puan ortalaması arasında ise çok zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$).

5. TARTIŞMA

Namus kavramı ataerkil sistemin üretmiş olduğu bir kavram olup, bu kavram kadın ve erkek üzerinde farklı kodlarla anlam bulmaktadır (127). Bu anlam farklılıkları kadın bedeni üzerinde şekillenerek, kadın sağlığı ile yakından ilişkilidir. Cinse özgü anlamlandırılan bu kavramların değişebilmesi ancak toplumsal değişimlerle mümkün olabilir. Toplumsal değişimler ise eğitim ve teknolojilerin karşılıklı etkileşimi ile mümkündür (64). Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin namus algısı ile sosyal ağları kullanma amaçları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular ilgili literatür ile tartışılmıştır.

Yeni iletişim teknolojilerinden internet, günümüzde yoğun olarak kullanılmakta ve kullanımı hızlı bir şekilde artmaktadır. İnternet teknolojileri ile birlikte ortaya çıkan sosyal ağlar kişiler arasında hızlı ve kolay iletişimi sağlamaktadır. Bu ağların ortaya çıktığı günden itibaren en önemli kullanıcı kitlesini öğrenciler oluşturmaktadır (128-130). Araştırmamızda üniversite öğrencilerinin tamamına yakınının herhangi bir sosyal ağ hesabının olduğu saptanmıştır (Tablo 4.2). Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda öğrencilerin sosyal ağ kullanma oranını Ateş ve Tokay % 96.1, Avcı ise % 98.3 olarak bulmuştur (98, 131). Bu sonuçlar araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmamızda öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü günlük 2-5 saat arası internet kullandıkları ve günlük ortalama internet kullanım süresinin 4.15 ± 2.40 saat olduğu saptanmıştır (Tablo 4.2). Ateş ve Tokay öğrencilerin % 56.1'inin günlük internet kullanımının 3-6 saat, Tektaş çalışmasında öğrencilerin % 58.4'ünün günlük 2-6 saat, Aydın çalışmasında öğrencilerin % 63.5'inin 3-6 saat ve Vural ve Bat'ın çalışmasında ise öğrencilerin % 60'ının günlük 1-5 saat arası internet kullandıkları saptanmıştır (14, 111, 131, 132). Ayrıca Türkiye internet kullanımı ve sosyal medya istatistikleri (We Are Social ve Hootsuite) 2020 raporunda günlük sosyal medya kullanım süresinin ortalama 3 saat olduğu belirtilmektedir (90). Bu çalışmalar araştırmamızı destekler niteliktedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak günümüzde üniversite gençliğinin yoğun bir şekilde internet ve sosyal ağları kullandıklarının bir göstergesi sayılabilir.

Araştırmamızda öğrencilerin en fazla kullandıkları sosyal ağlar sırasıyla Whatsapp, Instagram, Youtube, Facebook ve Twitter'dır (Tablo 4.3.). Kircaburun ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin en fazla kullandıkları sosyal ağlar

sırasıyla Whatsapp, Instagram, Youtube, Facebook ve Twitter'dır (133). Ayrıca Çakır'ın yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin en sık kullandıkları sosyal ağların Whatsapp, Youtube, Instagram, Facebook ve Twitter olarak sıralamıştır (134). Bu çalışmalar araştırmamızı destekler niteliktedir. Whatsapp' internet üzerinden ücretsiz olarak mesajlaşma, sesli ve görüntülü görüşme, resim ve video paylaşma, ortak amaç doğrultusundaki bireylerle grup kurma, bu gruplar üzerinden haberleşme gibi olanaklarından dolayı öğrencilerin en fazla tercih ettiği sosyal ağ olduğu düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin yaklaşık üçte biri sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif ettikleri ve arkadaşlık tekliflerinin üçte ikiden fazlasının kabul edildiği saptanmıştır (Tablo 4.4). Sosyal ağlarda çevrimiçi arkadaşlıklar kurulabilmektedir. Bu arkadaşlık türü, gelişen teknolojiler ve bu teknolojilerin yaygınlaşması sebebiyle bireyler için vazgeçilmez bir hal almıştır. Ayrıca öğrenciler teknolojiyi çok fazla kullandığı için yüz yüze etkileşim azalıp teknoloji üzerinden iletişime yönelme zorunlu hale gelmektedir (135).

Araştırmamızda öğrencilerin dörtte üçünün sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldıkları, sosyal ağlar üzerinde alınan arkadaşlık tekliflerinin üçte birinin kabul edildiği ve kabul edilen arkadaşlıkların üçte ikisinin hala devam ettiği saptanmıştır (Tablo 4.4). Ünver ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada öğrencilerin % 65.5'inin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldıklarını ve % 39'u ise sosyal ağlar üzerinden arkadaş edindikleri saptanmıştır (17). Ünver ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmanın bulguları araştırmamıza benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin dörtte üçünden fazlası karşıdaki kişiye güvenmediklerinden dolayı sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif etmedikleri ve teklif edilen arkadaşlığı kabul etmediklerini ifade etmişlerdir (Tablo 4.4). Akkaş ve Bakırtaş'ın yaptıkları çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunun tanımadıkları kişilerden gelen arkadaşlık isteklerini reddedilmesinde en etkili faktörün o kişinin tanınmaması ve hesaplara karşı güvensizlik olarak ifade edilmiştir (135). Bulgumuz Akkaş ve Bakırtaş'ın bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Sosyal ağlar üzerinden tanışma sonrasında edinilen arkadaşlıklar ile evlenme gibi ciddi kararlar alınabilmektedir (14). Araştırmamızda öğrencilerin dörtte üçünün sosyal ağlar üzerinden tanışıp evlenme olaylarına bakış açılarının olumsuz olduğu

belirlenmiştir (Tablo 4.5). Kaymak'ın çalışmasında araştırmaya katılanların % 88'inin sanal ortamda tanışıp evlenme olayına olumsuz baktığı görülürken, Pınar'ın yapmış olduğu çalışmada ise bu oranın % 83.4 olduğu görülmektedir (136, 137). Kalaman ve Çelik'in 60 evli çift ile yapmış oldukları çalışmada katılımcıların büyük bir kısmının sosyal ağları evlilikler için güvenilir bir alan olarak görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Evli çiftlerin sosyal ağları evliliklerin başlangıçları için güvensiz bulmalarının nedenini kişinin sosyal ağlarda kendisi gibi olmaması ve sanal ortamda birbirlerini yakından tanıyamama olarak belirtmişlerdir (138). Bulgumuz Kaymak'ın, Pınar'ın ve Kalaman ve Çelik'in bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin KİNATÖ toplam puan ortalamaları 87.57 ± 19.19 , KİNATÖ'nin "geleneksel namus anlayışı" alt boyutu puan ortalaması 32.44 ± 9.43 , "eşitlikçi yaklaşım" alt boyut puan ortalaması 44.52 ± 8.46 ve "evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı" alt boyut puan ortalaması 10.60 ± 5.01 olarak saptanmıştır (Tablo 4.6). Ülkemizdeki benzer çalışmalarda KİNATÖ toplam puan ortalamaları 82.43 ± 6.42 ile 99.70 ± 14.57 (41, 139, 140), "geleneksel namus anlayışı" alt boyut puan ortalamaları 30.97 ± 7.52 ile 37.14 ± 7.08 (141-143), "eşitlikçi yaklaşım" alt boyut puan ortalamaları 43.38 ± 8.93 ile 47.72 ± 6.46 (22, 41, 144) ve "evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı" alt boyut puan ortalamaları 13.08 ± 5.52 ile 16.97 ± 5.50 (22, 41, 140, 144) arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Bulgumuz literatür ile benzerlik göstermektedir.

Gençler arasındaki iletişimin büyük bir kısmı sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilmektedir (145). Araştırmamızda sosyal ağları kullanan öğrencilerin kullanım amaçlarının "araştırma" alt boyutu 4.94 ± 1.76 , "işbirliği" alt boyutu 4.68 ± 1.54 , "iletişimi başlatma" alt boyutu 3.13 ± 1.45 , "iletişim kurma" alt boyutu 5.05 ± 1.85 , "iletişimi sürdürme" alt boyutu 4.82 ± 1.71 , "içerik paylaşma" alt boyutu 4.27 ± 1.59 ve "eğlence" alt boyutu 4.41 ± 1.73 puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.7). Araştırmamızda öğrencilerin sosyal ağları en yoğun olarak iletişim kurma amaçlı kullandıkları söylenebilir. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin sosyal ağların kullanım amaçlarından "iletişim kurmak" alt boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu ve "iletişimi başlatma" alt boyutunun ise en düşük puan ortalamasına sahip olduğu belirtilmiştir (146, 147). Bulgumuz literatürü destekler niteliktedir. Öğrenciler ekonomik sebeplerden dolayı ücretsiz olan sosyal ağları en çok iletişim kurma amaçlı tercih etmektedirler. Öğrencilerin özellikle sesli ve görüntülü görüşme seçeneklerine

sahip ve ücretsiz olan Whatsapp'ı yoğun olarak iletişim kurma amaçlı kullanıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin yaşları arttıkça ölçeğin “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutunun puan ortalaması artmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 4.8). Şanlı'nın yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yaşları arttıkça “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutunun puan ortalamasının arttığı, daha eşitlikçi ve olumlu bir tutuma sahip oldukları saptanmıştır (142). Bulgumuz Şanlı'nın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Yaşın artmasıyla bireylerin daha olgunlaştığı, toplumsal cinsiyet eşitliğine daha olumlu bir bakış açısı geliştirdikleri, cinselliğin yaşanması konusunda daha özgür bir bakış açısına sahip oldukları düşünülmektedir.

Kadın öğrencilerin KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım”, “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyut puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.001$) (Tablo 4.8). Bu bulgu kadın öğrencilerin namus anlayışı tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha olumlu ve eşitlikçi olduğunu göstermektedir. Ülkenin farklı bölgelerinde yapılan çalışmalarda kadın öğrencilerin KİNATÖ toplam ve ölçeğin alt boyut tutum puanlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiş olup kadın öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu gösterilmektedir (6, 140-142, 144). Ayrıca kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi bir yapıya sahip oldukları da saptanmıştır (148). Bulgumuz literatürle benzerlik göstermektedir. Kadın öğrencilerin cinsiyete özgü toplumsal baskıları daha fazla yaşamalarından dolayı daha eşitlikçi yaklaşıma sahip olabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin medeni durumları ile KİNATÖ'nin “geleneksel namus anlayışı” alt boyutu arasında anlamlı ilişki saptanmış olup ve bekârların evlilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$)(Tablo 4.8). Kömürcü ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada evli öğrencilerin bekâr öğrencilere göre daha geleneksel tutuma sahip oldukları saptanmıştır (41). Bu sonuç bulgumuzu destekler niteliktedir.

Araştırmamızda öğrencilerin gelir durumları ile ölçeğin “eşitlikçi yaklaşım” alt boyutu arasında anlamlı ilişki saptanmış olup orta gelir düzeyine sahip olan öğrencilerin puan ortalamalarının düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.8). Kumcağız ve

Dadashzadeh yaptıkları çalışmada orta gelir düzeyine sahip öğrencilerin puan ortalamasının düşük ve yüksek gelir düzeyine sahip olan öğrencilerden daha yüksek olduğunu saptamıştır (149). Bulgumuz literatüre benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyleri ile KİNATÖ toplam ve tüm alt boyutları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.8). Öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça KİNATÖ toplam ve tüm alt boyut tutum puanlarının arttığı saptanmıştır. Araştırma bulgumuza paralel olarak literatürde anne-baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu saptanmıştır (6, 22, 41, 140, 142, 144). Bulgumuz literatür ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada partneri olan öğrencilerin KİNATÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.8). Partneri olan öğrencilerin daha eşitlikçi ve olumlu bir bakış açısına sahip olduğu görülmektedir. Şahin'in üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada partneri olan öğrencilerin kadına ilişkin namus algısına yönelik tutumlarının daha eşitlikçi ve olumlu olduğunu saptamıştır (141). Ayrıca Gürsoy çalışmasında partneri ile birlikte yaşayan öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutum puanlarının diğer öğrencilerin tutum puanından yüksek olduğu ve daha eşitlikçi olduklarını belirlemiştir (143). Bu sonuçlar araştırmamızı destekler niteliktedir. Bu sonuçlar partneri olan bireylerin geleneksel toplum yapısından daha az etkilendiklerini ve yaşam deneyimlerinin kendilerini toplumsal cinsiyet rollerinde daha eşitlikçi tutuma götürdüğünü düşündürmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinden yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi ve partner varlığı ile SAKAÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4.9). Yılmaz ve Yılmaz yaptıkları çalışmada sosyal ağları kullanım amaçları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farkın olmadığını saptamıştır (150). Uslu ve Hamarat ise sosyal ağları etkileşim ve iletişim amaçlı kullananlar ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki saptamamıştır (151). Bulgumuz Yılmaz ve Yılmaz'ın ve Uslu ve Hamarat'ın bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin medeni durumları ile SAKAÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Bekâr öğrencilerin puan ortalamalarının evli öğrencilere göre yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4.9). Bu bulgu bekâr öğrencilerin

sosyal ağıları daha yoğun kullandıklarını göstermektedir. Kaymak yaptığı çalışmada bekârların sosyal ağıları kullanma oralarının evlilere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (136). Benzer şekilde Aksoy'un bireylerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada bekârların evlilere göre daha çok sosyal medya bağımlısı olduklarını saptamıştır (152). Bu sonuç bulgumuzu destekler niteliktedir. Bekâr bireylerin evli bireylere göre iş ve aile sorumluluklarının az olması ve daha fazla zamanlarının olmasından kaynaklı sosyal ağıları daha yoğun kullandıkları söylenebilir.

Araştırmamızda sosyal ağılar üzerinden arkadaşlık teklif etmeyenlerin KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamalarının arkadaşlık teklif edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.001$). Bu bireylerin arkadaşlık teklifi etmemelerinin nedenlerine bakıldığında, “güvenmedikleri için” KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu görmekteyiz ($p<0.01$). Ayrıca sosyal ağılar üzerinden alınan teklifi kabul etmeyenlerin KİNATÖ toplam ve “geleneksel namus anlayışı” alt boyut puan ortalamalarının arkadaşlık teklifini kabul edenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.10). Sosyal ağılar üzerinde bireyler profil oluştururken gerçek ya da sahte kimlik kullanma olanağına sahiptirler. Buna bağlı olarak kimlik taklitleri yapıp başka kullanıcılar adına sahte hesaplar açılabilen ve bu durum kullanıcılarda güvenlik kaygısı yaratmaktadır (135, 153). Bat'ın yaptığı çalışmada katılımcıların yarısından fazlası sanal arkadaşlıkları aldatıcı bulduklarını ifade ettikleri saptanmıştır (154). Ayrıca Koç ve Tatlı yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %60.1'inin “Facebook üzerinden kurulan arkadaşlıklar güvenilir arkadaşlıklardır” yargısına hiç katılmadıklarını saptamıştır (155). Sosyal ağılar üzerinden arkadaşlık teklifi etmeyenlerin ve alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeyenlerin puan ortalamalarının yüksek çıkması farkındalığı yüksek bireylerden kaynaklanmaktadır. Bu bireylerin puanlarının yüksek çıkması namus algısından ziyade, yüz yüze iletişim olmaması, karşıdaki bireylerin bilgilerinin gerçekçi olmayacağı inancı ve internetin yeterince güvenliği sağlayamayacağı düşüncesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sosyal ağılar üzerinden arkadaşlık teklifi alanların KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” puan ortalamalarının teklif almayanlara göre daha yüksek olması ($p<0.001$) ve arkadaşlık

teklifi kabul edilenlerin KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı” ve “eşitlikçi yaklaşım” puan ortalamalarının yüksek olmasını ($p<0.05$) (Tablo 4.10), öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden alınan arkadaşlık teklifinde, teklif edenin bireyde yaratmış olduğu güven duygusundan kaynaklandığı düşünülebilir. Teklif edilen arkadaşlığın kabul edilmesinde teklif eden kişinin bilgileri, niyeti, dürüstlüğü ve bazen ortak arkadaşlarının olmasından kaynaklı karşıdaki bireyde güven duygusu yarattığı söylenebilir (156).

Araştırmada arkadaşlık teklifi kabul edilenlerin edilmeyenlere, arkadaşlık teklifi alanların almayanlara ve alınan arkadaşlık teklifini kabul eden ve bu arkadaşlıklarını devam ettirenlerin arkadaşlıklarını devam ettirmeyenlere göre SAKAÖ toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.11). Arkadaşlık ilişkilerinin önemli bir unsuru olan sosyal ağlar ile birlikte yeni arkadaşlıkların kurulması ve iletişim kanallarını arttırmak amacıyla gençlerin sosyal ağları yoğun bir şekilde kullandıkları bilinmektedir (135). Sosyal ağların kullanım oranları ve nedenselliği arttıkça insan ilişkileri daha fazla sosyal ağ üzerinden gelişmektedir. Bu durum arkadaş edinme ve edinilen arkadaşlığı sürdürmeyi kolaylaştırdığını düşündürmektedir.

Araştırmamızda sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin olumlu bakış açısına sahip olan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve tüm alt boyut puan ortalamalarının olumsuz bakış açısına sahip olan ve kararsız tutum sergileyenlere göre yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.001$) (Tablo 4.12). Sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin olumlu bakış açısına sahip olan öğrencilerin daha eşitlikçi ve olumlu tutuma sahip olduğu görülmektedir. İnternetin yoğun kullanımı ile sosyal ilişkiler, iletişim yolları, bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinin yapısını ve toplumun çekirdeği olan aile kurumu ile ilgili algıları değiştirmiştir (64, 138). Bu değişimler sosyal ağlar üzerinden evlilik olayına bakış açısını ve toplumsal olarak değer atfedilen namus kavramı üzerinde olumlu etkiler yarattığı düşünülmektedir.

Sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenme olayına olumlu bakış açısına sahip öğrencilerin SAKAÖ toplam puan ortalamaları olumsuz bakış açısına ve kararsızlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4.13). Bulgumuz sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin olumlu bakış açısına sahip olan öğrencilerin sosyal ağları daha yoğun kullandıklarını göstermektedir. Wang ve arkadaşlarının çalışmasında üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanım oranları ve

sosyal ağ bağımlılıkları arttıkça, öğrencilerin geleneksel evlilik anlayışından uzaklaştığı saptanmıştır (157). Bulgumuz Wang ve arkadaşlarının bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Geleneksel namus anlayışı, “kadının namusu yakını olan erkek tarafından korunmalı, kadın eşinin sözünden çıkmamalı, eşinin ve babasının izni olmadan çalışmamalı” şeklindeki düşünceleri barındırmaktadır (6, 28). Bu anlayışa göre kadınların tümü ailenin namusudur ve namusu korumak erkeğin görevi olarak algılanmaktadır (47). Bireylerin geleneksel olarak sosyalleşmeleri; aile içi bireyler, yakın akraba ve komşuları ile mümkün olmaktadır. Sosyal ağlar kullanımı ile birlikte bireyler bu dar çevreden sıyrılıp daha geniş kitlelere ulaşarak, hatta dilini ve kültürlerini bilmediği insanlarla iletişime geçerek duygu ve fikir paylaşımında bulunabilirler (18). Bu etkileşimler bireylerin kültürel özelliklerini etkileyebileceği gibi geleneksel namus anlayışını da etkileyeceği düşünülmektedir. Araştırmamızda KİNATÖ alt boyutu olan “geleneksel namus anlayışı” ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” puan ortalamaları arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Ancak “iletişimi başlatma” alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$) (Tablo 4.14). Bu bulgu sosyal ağların kullanımının artması ile bireylerin geleneksel namus anlayışının azaldığını göstermektedir. Ünver ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutum ölçeği puan ortalaması ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme” ve “eğlence” arasında zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (17). Bulgumuz Ünver ve arkadaşlarının bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Eşitlikçi yaklaşım kadının flört etmesi, gezmesi, sosyal hayata katılması ve namus baskısı olmadan yaşaması gibi tanımlamaları içermektedir. Toplumsal olarak eşitlikçi roller; kadın ve erkeğin sorumluluklarının aile içinde, meslek hayatında, evlilikte, sosyal ve eğitim yaşamında eşit olarak paylaşmaları şeklinde ifade edilmektedir (158). Araştırmamızda KİNATÖ alt boyutu olan “eşitlikçi yaklaşım” ile SAKAÖ alt boyutları olan “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” arasında zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$) (Tablo 4.14). Özdemir ve arkadaşlarının bir fakültenin birinci sınıfları ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin sosyal ağ

kullanımlarının, eşitlikçi cinsiyet rollerini algılamalarında hiçbir etkiye sahip olmadığını saptamıştır (18). Araştırmamız bu çalışmanın aksine sosyal ağları yoğun kullanmanın toplumsal etkileşimi sağlayarak kadınlık ve erkeklik rollerinde daha eşitlikçi bir tutum sergilenebileceğini ortaya koymaktadır. Farklılığın örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet, kültür, gelenek ve görenekler, dini inanışlar gibi birçok faktörün etkisinde kalarak oluşmaktadır. Toplumsal cinsiyet algısıyla şekillenen namus kavramı, kadın cinselliğini denetlemektedir. Toplumumuzda çoğunlukla kadının evlilik öncesi ve evlilik dışı ilişki kurması hoş görülmemektedir (159). Yapılan çalışmalarda kadının bekâretinin önemli olduğunu ve evlilik öncesi cinselliğin yaşanmaması konusunda hemfikir oldukları gösterilmektedir (159-161). Araştırmamızda KİNATÖ alt boyutu “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” ile SAKAÖ alt boyutu “içerik paylaşma” arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.01$) (Tablo 4.14). Gelişen teknolojilerin ürünü olan sosyal ağlar ile birlikte bireyler arasında artan etkileşim sonucu, toplumsal değişim mümkün hale gelmiştir (64). Ancak üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada hala her üç öğrenciden biri için “bekâret namusun sembolüdür” bulgusu (162), evlilik öncesi cinselliğin yasak olması ve bekâret gibi kavramların toplum tarafından yoğun bir şekilde önemsendiğini göstermektedir. Gibbs ve arkadaşları evlilik öncesi cinselliğin kabul edilebilirliği konusunda bireylerin yaklaşımlarını etkileyen birçok faktör olduğunu, bu faktörlerden birinin de iletişim teknolojisi olduğunu ifade etmiştir (8). Bu sonuçlardan yola çıkarak cinsellikle özdeşleştirilen namus kavramının anlamlandırılmasındaki değişimin tek bir faktörden etkilenmediğini söylemek mümkündür. Sosyal ağlardaki etkileşimlerin zamanla toplumsal değişimleri hızlandırarak, toplumun namus algısını değiştirebileceği düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkinin belirlenmesi için yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün günlük 2-5 saat aralığında internet kullandığı ve günlük ortalama internet kullanım süresinin 4.15 ± 2.40 saat olduğu,
- Öğrencilerin neredeyse tamamının sosyal ağ kullandıkları, kullanılan sosyal ağlar arasında en fazla Whatsapp, Instagram ve Youtube bulunduğu,
- Öğrencilerin üçte birinin sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklif ettikleri, tekliflerin çoğunlukla kabul edildiği ve teklif etmeyenlerin ise büyük bir oranının güvenmedikleri için teklif etmedikleri,
- Öğrencilerin dörtte üçünden fazlasının sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldıkları, teklifi kabul etmeyenlerin büyük çoğunluğunun güvenmedikleri için kabul etmedikleri, kabul edilen tekliflerin ise yarısından fazlasının arkadaşlıklarını devam ettirdiği,
- Öğrencilerin dörtte üçünün sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye olumsuz baktıkları,
- Sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi etmeyenlerin teklif edenlere göre, güvenmedikleri için arkadaşlık teklifi etmeyenlerin sebep bildirmeyenlere göre, arkadaşlık teklifleri kabul edilenlerin kabul edilmeyenlere göre, arkadaşlık teklifi alanların almayanlara göre, alınan arkadaşlık teklifini kabul etmeyenlerin kabul edenlere göre KİNATÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi alanların almayanlara göre, teklifi kabul edilenlerin kabul edilmeyenlere göre ve teklif alınan arkadaşlığı devam edenlerin devam etmeyenlere göre sosyal ağları daha yoğun kullandıkları,
- Sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin olumlu bakış açısına sahip olanların, olumsuz bakış açısı ve kararsız tutuma sahip

olanlara göre KİNATÖ toplam, “geleneksel namus anlayışı”, “eşitlikçi yaklaşım” ve “evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı” alt boyutlarında daha eşitlikçi ve geleneksellikten uzak bir tutuma sahip oldukları,

- Sosyal ağlar üzerinden tanışılan kişi ile evlenmeye ilişkin olumlu bakış açısına sahip olan öğrencilerin, olumsuz bakış açısı ve kararsız tutum sergileyenlere göre sosyal ağları daha yoğun kullandıkları,
- Sosyal ağları “araştırma”, “işbirliği”, “iletişim kurma”, “iletişimi sürdürme”, “içerik paylaşma” ve “eğlence” amaçlı kullanımının artmasının eşitlikçi bir yaklaşıma ve geleneksel namus anlayışından uzak bir tutuma sahip olmakla ilişkili olduğu saptanmıştır.

Araştırmadan saptanan sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

- Anne ve baba eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin, kadına ilişkin namus algısı tutumlarının daha eşitlikçi ve olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu husus dikkate alındığında toplumsal olarak eğitim düzeyinin artırılması ve özellikle kadınlar için eğitim eşitliği ve fırsatları konusunda farkındalık çalışmaları yapılması,
- Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini bilinçli ve amaca dönük bir biçimde kullanabilmeleri için medya okuryazarlık derslerinin müfredata eklenmesi,
- Medya okuryazarlık ders içeriğine toplumsal cinsiyet, namus adına kadına uygulanan şiddet, kadının medyadaki temsili gibi konuların eklenmesi,
- Farklı bölge ve kültürdeki öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışına yönelik tutumlarını belirlemek için karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. İnci ÜH. Basında yer alan namus cinayetlerinin sosyolojik analizi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi* 2013, 2(3): 282-96.
2. Ökten Ş. Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2009, 2(8): 302-12.
3. Kardam F. Türkiye'deki namus cinayetlerinin dinamikleri. Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu. BM Nüfus Fonu ve Nüfus Bilim Derneği. Ankara, 2007.
4. Aksoy A, Yılmaz DV. Bir insan hakları ihlali: namus cinayetleri. *Researcher: Social Science Studies* 2019, 7(1): 1-19.
5. Öztürk M, Demirdağ MA. Namusunu kanla temizleyenler: Mardin Cezaevi'nde namus davası nedeniyle yatan mahkûmlar üzerine bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları* 2013, 7(30): 117-35.
6. Gürsoy E, Özkan HA. Türkiye'de üniversite öğrencilerinde kadına ilişkin "namus" algısı. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2014, 5(3): 149-59.
7. Yağbasan FM, Kolyiğit H. Üniversite öğrencilerinin namus-töre ve şiddet algısı (Fırat üniversitesi özelinde bir alan araştırması). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2016, 4(35): 1-18.
8. Gibbs SE, Le LC, Dao HB, Blum RW. Peer and community influences on the acceptance of premarital sex among Vietnamese adolescents. *J Paediatr Child Health* 2014, 50: 438-43.
9. Şanlı B, Yılmaz DV. Namus kavramı ve kadına ilişkin namus anlayışını etkileyen faktörler. *Sosyal bilimler Dergisi* 2018, 5(24): 12-23.
10. Şenel D, Namus Olgusu ve Kadın Üzerine Psikolojik Etkileri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2014.
11. Korucu AT, Gündoğdu MM. Eğitim teknolojilerinde WEB 2.0 kullanımı 2007-2015 dönemi makalelerin içerik analizi. *Türk Fen Eğitim Dergisi* 2016, 13(1): 50-62.

12. Solmaz B, Tekin G, Herzem Z, Demir, M. İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* 2013, 7(4): 23-32.
13. Göker G, Demir M, Doğan A. Ağ toplumunda sosyalleşme ve paylaşım: Facebook üzerine ampirik bir araştırma. *e-Journal of New World Sciences Academy* 2010, 5 (2): 183-206.
14. Vural ZBA, Bat M. Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University* 2010, 20 (5): 3348-82
15. Balcı Ş, Koçak M C. Sosyal medya kullanımı ile yaşam doyumu arasındaki ilişki: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. 1.Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı. İstanbul, 2017.
16. Akyazı E, Ünal AT. İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı. *Global Media Journal: Turkish Edition* 2013, 3(6): 1-24.
17. Ünver H, Nacar G, Taşhan ST. Üniversite öğrencileri arasında sosyal ağ kullanımının toplumsal cinsiyet algısı üzerine etkisi. 1.Uluslararası Hemşirelik ve İnovasyon Kongresi, İstanbul, 2018.
18. Özdemir L, Batga B, Uçar B. Sosyal ağ kullanımının öğrencilerin algılanan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 2019, 8(2): 471-86.
19. Şişek H. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2011, 25(2): 119-26.
20. Bükecik E, Özkan B. kadına yönelik şiddet: toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığına etkisi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2018, 3(2): 33-7.
21. Kocadaş B. Sosyolojik açıdan gençlerin namus ve şiddet değerlendirmeleri. *Sosyolojik Düşün* 2016, 1(2): 27-39.
22. Güneri SE, Şen S. Üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namus anlayışı tutumları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 2018, 27(4): 258-66.

23. Yazıcı T, Topalak Şİ. Mesleki Türk Müziği ve batı müziği eğitimi almakta olan üniversite öğrencilerinin namusa ilişkin tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 2014, 3(2): 275-85.
24. Altunel AM. Namus!. *Ankara Barosu Dergisi* 2012, 1: 215-7.
25. Doğan R. “Namus”, “Töre” ve Eril Şiddet: Yargıtay Kararları Toplumsal Cinsiyet Kuramları, 1. Baskı. Ankara, Ötopya Yayınları, 2016: 83.
26. <https://sozluk.tdk.gov.tr/>Erişim tarihi 20 Nisan 2020.
27. Uğurlu NS, Akbas G. Namus Kültürlerinde “Namus” ve “Namus adına Kadına Şiddet”: Sosyal Psikolojik Açıklamalar. *Türk Psikoloji Yazıları* 2013, 16(32): 76-91.
28. Gürsoy E, Arslan H. Üniversite öğrencilerinde kadına ilişkin “Namus” anlayışı tutum ölçeği (KİNATÖ) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Sağlık ve Toplum Dergisi* 2011, 21(3): 28-37.
29. Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi. İnsanlığın namus lekesi: Töre cinayetleri. *Ankara Barosu Dergisi* 2008, 4: 17-9.
30. Hamzaoğlu M. *Namus Kadına Şiddetin İdeolojisi*.1. Baskı. İstanbul, Siyah Kitap Yayınevi, 2019: 33.
31. Bora A, Üstün İ. “Sıcak aile ortamı” demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler. TESEV Yayınları 2005:62-9.
32. Bilgili N, Vural G. Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: Namus cinayetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011, 14(1): 66-72.
33. Bağlı M, Özensel E. *Türkiye’de Töre Ve Namus Cinayetleri: Töre Ve Namus Cinayeti İşleyen Kişiler Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. 1. Baskı. İstanbul, Destek Yayınevi, 2011: 38-46.
34. Tezcan M. *Türkiye’de Töre (Namus) Cinayetleri: (Sosyo-Kültürel Antropolojik Yaklaşım)*. 1 Baskı. Ankara, Naturel Yayınları, 2003: 10
35. Ecevitoglu P. *Namus Töre ve İktidar: Kadının Çıplak Hayat Olarak Kuruluşu*. 1. Baskı. Ankara, Dipnot Yayınları, 2012: 316-8.
36. Vargün B, Tekin Ü. Aile kurumu çerçevesinde töre ve namus cinayetleri. *Muhafazakâr Düşünce* 2012, 8(31): 101-17.

37. Akbaba ZB. Töre, namus ve töre saikiyle kasten öldürme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 2008, 75: 333-51.
38. Dinç H, Şahin NH. Bir kadın sağlığı sorunu: töre ve namus cinayetleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* 2009, 17(2): 123-32.
39. Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L. Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2007, 14(2): 26-38.
40. Akın A, Demirel S. Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2003, 25(4): 73-82.
41. Kömürcü N, Yıldız H, Toker E, Karaman ÖE, Koyucu RG, Durmaz A, Aydın N. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına ilişkin namus anlayışları ile ilgili tutumları. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi* 2016, 5(3): 1-22.
42. Butler J. *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. Ertür B (Çeviren). 6. Baskı. İstanbul, Metis Yayınları, 2018: 50.
43. Gürsoy E, Şahin BM, Zeren F, Özdoğan N. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyete yönelik tutumları. *Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi* 2019, 72: 35-43.
44. Connell RW. *Toplumsal Cinsiyet Ve İktidar*. Soydemir C (Çeviren). 4. Baskı. İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2019: 267.
45. Taşkın L. *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*, 15. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitapevi, 2016: 17-33.
46. Yirmibeşoğlu V. *Toprağa Düşen Sevdalar: Töre Ve Namus Gereğiyle İşlenen Cinayetler*, İstanbul, Hürriyet Gazetesi, 2006: 74.
47. Tahincioğlu ANY. *Namusun Halleri*. 1 Baskı. İstanbul, Postiga Yayınları, 2011: 78.
48. World Economic Forum. The global gender gap report 2020. <https://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2020/the-global-gender-gap-index-2020/results-and-analysis/> Erişim Tarihi: 03.05.2020
49. Kütükçü T. *Türk Kadın Yazınında Kadın Bedeni Ve Cinselliğinin Temsili*, 1. Baskı. İstanbul, Cinius Yayınları, 2010: 55.

50. İlkaracan P. Giriş: Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik. İçinde: İlkaracan P (Editör). *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, 6. Baskı. İstanbul, İletişim Yayınları, 2018: 11-32.
51. Atan ŞÜ. Töre ve namus cinayetleri. *Turkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2016, 2(2): 67-73.
52. Işık R, Uğurlu NS. Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları* 2009, 12(24): 16-24.
53. Arın C. Femicide in the name of honor in Turkey. *Violence Against Wom* 2001, 7(7): 821-5.
54. Hamzaoğlu M, Konuralp E. Geleneksel toplumlarda namus olgusu ve namus cinayeti: Türkiye örneği. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi* 2019, 1(18): 51-65.
55. Cindoğlu D. Modern Türk Tıbbında Bekâret Testleri ve Suni Bekâret. İçinde: İlkaracan P(editör). *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, 6. Baskı. İstanbul, İletişim Yayınları, 2018: 115-32.
56. Wei SY, Li Q, Li SK, Zhou CD, Li FY, Zhou,Y. A new surgical technique of hymenoplasty. *Obstet Gynecol Int J* 2015, 130(1): 14-8.
57. Mernissi F. Bekâret ve Ataerkil. İçinde: İlkaracan P (Editör). *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, 6. Baskı. İstanbul, İletişim Yayınları, 2018: 99-114.
58. Süt HK, Küçükkaya B. (2016). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Himen Muayenesi ve Himenoplastiye Karşı Tutum ve Bakış Açılarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 2016, 9(2): 52-60.
59. Topalak Şİ, Yazıcı T. Müzik ve resim öğretmeni adaylarının namus adına kadınlara uygulanan şiddete yönelik tutumları (KTÜ örneği). *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi* 2014, 3(8): 17-29.
60. Karınca E. *Sorularla kadına yönelik aile içi şiddet*. 1. Baskı. Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2011:21.

61. Welchman L, Hossain S. Giriş: “Namus”, Doğrular ve Yanlışlar. İçinde: Welchman L, Hossain S (editörler). “*Namus” Suçlar, Paradigmalar ve Kadına Yönelik Şiddet*, 1. Baskı. İstanbul, bgst Yayınları, 2014: 1-21.
62. Grzyb MA. An explanation of honour-related killings of women in Europe through Bourdieu’s concept of symbolic violence and masculine domination. *Current Sociol* 2016, 64(7): 1036-53.
63. Efe ŞY, Ayaz S. Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010, 11(1): 23-9.
64. Güneş EPU. Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 2016, 2(2): 191-206.
65. Vardarlier P, Zafer C. Medya ve toplum. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi* 2019, 22(2): 355-61.
66. Coşkun AM. *Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı*. 2. Baskı. İstanbul, Koç Üniversitesi Yayınları, 2016: 20.
67. Kalav A. Namus ve toplumsal cinsiyet. *Mediterranean Journal of Humanities* 2012, 2(2): 151-63.
68. Fanslow J, Robinson E. Violence against women in New Zealand: prevalence and health consequences. *N Z Med J* 2004, 117(1206): 1-12
69. Gürsoy E, Aksoy MU. Toplumsal Cinsiyet, Namus Ve Töre. Özbaşaran F (editör). *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 2019:28-33.
70. Başar F. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: kadın sağlığına etkisi. *ACU Sağlık Bilimler Dergisi* 2016, 3: 131-7.
71. Gürsoy E. Bekâret Denetiminin Kadın Sağlığına Etkisi ve Konuya Sağlık Ekibinin Yaklaşımı. *Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyum Kitabı*, Ankara Tabip Odası Yayını, Ankara, 2003: 95-105.
72. 5237 Türk Ceza Kanunu. T.C. Resmi Gazete: sayı,25611, 12 Ekim 2004.
73. Zeren F, Gürsoy E. Erken evliliklere neden olan faktörler, tutum ve kadın sağlığı üzerine etkisi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi* 2020, 12(1): 124-32.
74. Durğut S, Kısa S. Predictors of marital adjustment among child brides. *Arch Psychiatr Nurs* 2018, 32(5): 670-6.

75. Coşkun A, Özdilek R. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: sağlığa yansımaları ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2012, 9(3): 30-9.
76. Özcan Ş, Kırca N. Çözülemez sorun: kadına yönelik aile içi şiddet ve hemşirenin rolü. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017, 6(2): 87-96.
77. Ahmad I, Ali PA, Rehman S, Talpur A, Dhingra K. Domestic violence and abuse screening in emergency department: A rapid review of the literature. *J Clin Nurs* 2016, 26: 3271-85.
78. Bravo MDMP, Martínez PA, Ruiz, I J. Public policies, nursing role and health programs against gender violence. Comparative study Spain-Brazil. *Procedia Soc Behav Sci* 2017, 237: 758-64.
79. Meriç Ö. 140 Karakter ile Siyaset Konuşmak: Twitter' da Siyasetçi-Yurttaş Etkileşimi. İçinde: Karakulakoğlu SE, Uğurlu Ö (editörler). *İletişim Çalışmalarında Dijital Yaklaşımlar Twitter*, 1. Baskı. Ankara, Heretik Yayınları, 2015: 36-58.
80. Filiz O, Osman E, Dönmez Fİ, Kurt AA. BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education* 2014, 3(2): 17-28.
81. Mazman SG, Usluel YK. Gender differences in using social networks. *Turkish Online Journal of Educational Technology* 2011, 10(2): 133-9.
82. Sarı E, Titrek O. Okul yöneticilerinin sosyal ağları kullanım amaçları ile bireysel yenilikçilik (inovasyon) düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2018, 18(4): 2298-320.
83. Altunay MC. Gündelik yaşam ve sosyal paylaşım ağları: Twitter ya da "pıt pıt net". *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi* 2010, 12(12): 31-56.
84. Erkul ER. Sosyal medya araçlarının (Web 2.0) kamu hizmetleri ve uygulamalarında kullanılabilirliği. *Türkiye Bilişim Derneği* 2009, 116: 96-101.
85. Şentürk H, Şendurur E. sosyal ağ sitelerindeki bilgilerin güvenilirliği: lisans-yüksek lisans ve günlük-akademik karşılaştırmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2017, 13(3): 906-18.

86. Boyd D M, Ellison NB. Social network sites: Definition, history, and scholarship. *J Comput Mediat Commun* 2007, 13(1): 210-30.
87. Karal H, Kokoç M. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education* 2010, 1(3): 251-63.
88. Toprak A, Yıldırım A, Aygül E, Binark M, Börekçi S, Çomu T. *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "görülüyorum öylese varım!"*, 2. Baskı. İstanbul, Kalkedon Yayınevi, 2014: 29.
89. Bayrak H. 2020 Dünya'da internet kullanımı, sosyal medya ve mobil kullanım istatistikleri <https://dijilopedi.com/2020-dunya-internet-sosyal-medya-ve-mobil-kullanim-istatistikleri/> / Erişim Tarihi: 28.07.2020.
90. Salih C. 2020 Türkiye internet kullanım ve sosyal medya istatistikleri <https://dijilopedi.com/2020-turkiye-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> Erişim tarihi: 28.07.2020.
91. Göker G. İletişimin McDonaldlaşması: sosyal medya üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies* 2015, 10(2): 389-410.
92. Dal NE, Dal V. Kişilik özellikleri ve sosyal ağ sitesi kullanım alışkanlıkları: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2015, 6(11): 144-62.
93. Uğurlu Ö. Gerçek Olanın İkame Alanı Olarak Twitter. Online Dünyada Yönetilen Algılar. İçinde: Karakulakoğlu SE, Uğurlu Ö (editörler). *İletişim Çalışmalarında Dijital Yaklaşımlar Twitter*, 1. Baskı. Ankara, Heretik Yayınları, 2015: 295-307.
94. Sheldon P, Rauschnabel PA, Antony MG, Car S. A cross-cultural comparison of Croatian and American social network sites: Exploring cultural differences in motives for Instagram use. *Comput Hum Behav* 2017, 75: 643-51.
95. Dawley L. Social Network Knowledge Construction: Emerging Virtual World Pedagogy. *On The Horizon* 2009, 17(2): 109-21.
96. Wikipedia. Facebook. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook#%C4%B0statistikler>. Erişim Tarihi: 31 Temmuz 2020.

97. Eren B. Twitter ve Siyasal İletişim. İletişim Çalışmalarına Dijital Yaklaşımlar: Twitter. İçinde: Karakulakoğlu SE, Uğurlu Ö (editörler). *İletişim Çalışmalarında Dijital Yaklaşımlar Twitter*, 1. Baskı. Ankara, Heretik Yayınları, 2015: 17-31.
98. Avcı K. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının sosyal ilişkilerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2016, 9(46): 641-55.
99. Zahra K, Imran M, Ostermann FO. Automatic identification of eyewitness messages on twitter during disasters. *Inf Process Manag* 2020, 57(1): 102-7.
100. Marwick AE, Boyd D. Dürüstçe Tweetlerim, Tutkuyla Tweetlerim: Twitter Kullanıcıları, Bağlam Çöküşü ve Hayali İzleyiciler. İçinde: Hülür H, Yaşın C (editörler). *Yeni Medya Kullanıcının Yükselişi*, 1 Baskı. Ankara, Ütopya Yayınevi, 2016: 108-35.
101. Turner PG, Lefevre, CE. Instagram use is linked to increased symptoms of orthorexia nervosa. *Eat Weight Disord* 2017, 22(2): 277-84.
102. Pecino RM, Gavilán MG. Likes and problematic Instagram use: the moderating role of self-esteem. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2019, 22(6): 412-6.
103. Lee E, Lee J, Moon JH, Sung Y. Pictures speak louder than words: Motivations for using Instagram. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2015, 18(9): 552-6.
104. Waterloo SF, Baumgartner SE, Peter J, Valkenburg PM. Norms of online expressions of emotion: Comparing Facebook, Twitter, Instagram, and WhatsApp. *New Media Soc* 2018, 20(5): 1813-31.
105. Montag C, Błaszczewicz K, Sariyska R, Lachmann B, Andone I, Trendafilov B, Markowetz A. Smartphone usage in the 21st century: who is active on WhatsApp?. *BMC Res Notes* 2015, 8(331): 2-6.
106. Lange PG. Publicly private and privately public: Social networking on YouTube. *J Comput Mediat Commun* 2007, 13(1): 361-80
107. Covington P, Adams J, Sargin E. Deep neural networks for youtube recommendations. *In Proceedings of the 10th ACM conference on recommender systems* 2016, 191-8.
108. Wikipedia. Youtube. <https://tr.wikipedia.org/wiki/YouTube/> Erişim Tarihi: 31 Temmuz 2020.

109. Yılmaz B. Yeni medya ortamlarında örgütlenme ve toplumsal etkileri:# sendeanlat örnek olay incelemesi.1.Ulusal Toplumsal Ve Kurumsal Çatışmalar/Çözümler Kongresi. Düzce,2015.
110. Bilir FP, Ergenç NE, Yıldırım A. beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medya kullanım pratikleri. *Sport Sciences* 2019, 14(1): 12-21.
111. Tektaş N. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımlarına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi* 2014, 7(17): 851-70.
112. Huang LY, Hsieh YJ, Wu YCJ. Gratifications and social network service usage: The mediating role of online experience. *Inform Manage* 2014, 51(6): 774-82.
113. Darı B. Sosyal medya ve sağlık. *21 Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 2017, 6(8): 731-58.
114. Gary JL. Social media: how to use it effectively. *J Orthop Trauma* 2015, 29(11): 5-8.
115. Çimen M, Çizmeci E, Deniz S, Erkoç, B. Hastane tercihinde sosyal medyanın kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2015, 8(41): 1203-10.
116. Mendi B, Oğuz G. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin sosyal medyayı kullanım özellikleri bağlamında incelenmesi: bir vakıf üniversitesindeki sağlık bilimleri öğrencileri üzerinde değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 2018, 6(1): 666-90.
117. Omurtag K, Turek, P. Incorporating social media into practice: a blueprint for reproductive health providers. *Clin Obstet Gynecol* 2013, 56(3): 463-70.
118. Wang T, Huang Z, Gan C. On mining latent topics from healthcare chat logs. *J Biomed Inform* 2016, 61: 247-59.
119. Zhu C, Zeng R, Zhang W, Evans R, He R. Pregnancy-related information seeking and sharing in the social media era among expectant mothers: qualitative study. *J Med Internet Res* 2019, 21(12): 1-11.
120. Yaş RP. Sosyal medyanın bilgilendirici işlevi: Kadın hastalıkları ve doğum alanında Instagram paylaşımları üzerine içeriksel analiz. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi* 2020, (15): 164-82.

121. Kürkçü DD. Twitter kullanıcılarının cinsel istismar olaylarına verdikleri tepkiler: kullanıcıların profili ve içerik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2018, 30: 53-65.
122. Diker Z, Uçar M. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanım amaçlarına yönelik bir araştırma: Safranbolu Meslek Yüksekokulu örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 2016, 5(1): 376-86.
123. Gürey B. Bir milyar ayaklanıyor. *Yaratıcı Drama Dergisi* 2014, 9(17): 69-81.
124. Elitaş SK. Sosyal medyanın toplumsal dönüştürücülüğü: sosyal medya kullanan ergenlerin aile içi iletişim süreçlerine katılım düzeyleri üzerine nicel bir araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 2020, 16(30): 2616-32.
125. Ceng E. Algı yönetimi aracı olarak twitter kullanımına ilişkin siyasal bir analiz. *Erciyes İletişim Dergisi* 2018, 5(4): 663-89.
126. Usluel YK, Demir Ö, Çınar M. Sosyal ağların kullanım amaçları ölçeği. *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi* 2014, 5(2): 1-18.
127. Cirhinlioğlu FG, Şenel AF. Kadına ilişkin namus anlayışı, değerler ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies* 2017, 60: 311-24.
128. Demir Y, Kumcağız, H. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2019, 9(52): 23-42.
129. Elciyar K, Küçük M. Sosyal ağ kullanımı: sosyal kazanımlar, kendini gerçekleştirme ve aidiyet. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 2020, 33:198-210.
130. Demir Ü. Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi: Çanakkale’de lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim* 2016, 9(2): 27-50.
131. Ateş EC, Tokay A. Sosyal ağ (medya) kullanımı ve suç mağduriyeti. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying* 2018, 5(1): 1-33.
132. Aydın İE. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu Üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2016, 35: 373-86.

133. Kircaburun K, Alhabash S, Tosuntaş ŞB, Griffiths MD. Uses and gratifications of problematic social media use among university students: A simultaneous examination of the Big Five of personality traits, social media platforms, and social media use motives. *Int J Ment Health Addict* 2020, 18(5): 1-23.
134. Çakır H. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2018, 7(3): 539-63.
135. Akkaş C Bakırtaş H. Sosyal ağlarda arkadaşlık: Facebook örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2019, 18(72): 1852-70.
136. Kaymak G. Sanal Topluluklardaki Sosyal Ağlarda Sosyalleşme Ve Güven Sorunsalı: Ereğli Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2012.
137. Pınar G. Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 2008, 14(14): 49-60.
138. Kalaman S, Çelik F. Türkiye'deki evli bireylerin sosyal medya kullanımlarının evlilikleri üzerine etkisi: nitel bir araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 2019, 13(19): 424-53.
139. Vural PI, Körpe G. Üniversite öğrencilerinin kadınlık-erkeklik ve kadına ilişkin namus anlayışı tutumu. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi* 2018, 2(3): 155-66.
140. Aktaş D, Külcü DP. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına ilişkin namus algıları arasındaki ilişki. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi* 2020, 28(1): 1-9.
141. Şahin E. Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin “Namus” Algısı. Sağlık Bilimler Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Okan Üniversitesi, 2016.
142. Şanlı B. Üniversite Birinci Ve Son Sınıf Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı İle İlgili Tutumları (Mersin Üniversitesi Örnekleme). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Araştırmalar Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, 2017.

143. Gürsoy E. Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı İle İlgili Tutumları (Ankara Örnekleme). Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2009.
144. Tümer A, Baybuğa MS, Birgili F. Üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namus anlayışı. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi* 2017, 11: 25-43.
145. Eren EŞ. Sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2014, 29(4): 230-43.
146. Mese C, Aydın GS The Use of Social Networks among University Students. *Educ. Res. Rev.* 2019, 14(6): 190-9.
147. Keskin S. Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Öğrencilerin Sosyal Ağları Benimseme Süreçleri ve Kullanım Amaçlarının İncelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2014.
148. Derya YA, Taşhan ST, Uçar T, Karaaslan T, Tunç ÖA. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların cinsel tabulara etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017, 6(1): 1-8.
149. Kumcagiz H, Dadashzadeh R. Attitudes and Correlates of Turkish College Students in Relation to Female Honour. *Journal of Education and Practice* 2017, 8(4): 121-8.
150. Yılmaz FGK, Yılmaz R. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanım amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. II. International Congress on Science and Education. Afyonkarahisar, 28-30 Eylül 2018.
151. Uslu S, Hamarat E. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanım amaçlarının belirlenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi* 2016, 3(1): 26-35.
152. Aksoy ÖN. Sosyal medya kullanım alışkanlıkları Balıkesir örneği. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi* 2020, 2(1): 9-24.
153. Yıldırım N, Varol A. Sosyal ağlarda güvenlik: Bitlis Eren ve Fırat Üniversitelerinde gerçekleştirilen bir alan çalışması. *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi* 2013, 6(1): 69-79

154. Bat M. İzmir'deki kız üniversite öğrencilerinin Facebook kullanmama nedenleri. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* 2017, 5(1): 262-91.
155. Koç B, Tatlı H. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerine yönelik tutum ve davranışları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2017, 7(13): 71-82.
156. Ouytsel JV, Gool EV, Walrave M, Ponnet K, Peeters E. Exploring the role of social networking sites within adolescent romantic relationships and dating experiences. *Comput Human Behav* 2016, 55: 76-86.
157. Wang L, Lu CG, Hao ZF. Social Network Usage and College Students' Views of Marriage and Love. *In 4th Annual International Conference on Management, Economics and Social Development. Atlantis Press* 2018, 60: 406-10
158. Esen E, Siyez DM, Soylu Y, Demirgürz, G. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi* 2017, 8(1) :46-63.
159. Tokuç B, Berberoğlu U, Saraçoğlu GV, Çelikkalp Ü. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin evlilik dışı cinsel ilişki, istemli düşükler ve kontraseptif kullanımı konusundaki görüşleri. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi* 2011, 9(3): 166-73.
160. Aygin, D, Açıl H, Yaman Ö, Yılmaz AÇ. Üniversitede okuyan kadın öğrencilerin cinsel mitler ile ilgili görüşleri. *Androloji Bülteni* 2017, 19(2): 44-9.
161. Karabulutlu Ö, Yılmaz D. Üniversite öğrencilerinde cinsiyete göre cinsel mitler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 2018, 27(3): 155-64
162. Gürsoy E, Şahin BM, Erbug E, Bloch JR. Health science students attitudes about women's gender-based honor and sexuality: a cross-sectional study in Turkey. *Social Sciences Studies Journal* 2019,5(43): 4862-71.

EK-2. Katılımcı Tanıtım Formu

Değerli Arkadaşlar,

Bu çalışma namus algısı ile sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmaktadır. Çalışmada isminiz sorulmamaktadır. Veriler araştırma dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Lütfen tüm soruları eksiksiz ve doğru yanıtlayınız. Katılımınız için teşekkür ederim.

*Prof. Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN
Yüksek Lisans Öğr. Leyla ERTEKİN TAŞTAN*

1. Okumakta olduğunuz bölüm nedir?

2. Yaşınız nedir?.....

3. Cinsiyetiniz nedir?

Kadın () Erkek ()

4. Medeni durumunuz nedir?

Evli () Bekâr ()

5. Gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

Düşük () Orta () Yüksek ()

6. Annenizin eğitim düzeyi nedir?

Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Lise ve üzeri ()

7. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Lise ve üzeri ()

8. Kız/Erkek arkadaşınız (Partner) var mı?

Evet () Hayır ()

9. İnterneti ne sıklıkta kullanıyorsunuz?.....Saat-Gün() Saat-Hafta() Saat-Ay()

10. Herhangi bir sosyal ağ kullanıyor musunuz? (Facebook, Twitter, Whatsapp vb.)

Evet() Hayır()

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Facebook()
Twitter()
YouTube()
Watsapp()
İnstagram()
Skype()
Pinterest()
Google+()
Tumblr()
Blogspot()
Foursquare(swarm)()
Diğer.....

11. Sosyal ağ kullanıyorsanız hangilerini kullandığınızı belirtiniz?

12. Sosyal ağlar üzerinden birine arkadaşlık teklif ettiniz mi?

Evet () Hayır()

13. Sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifiniz kabul edildi mi?

Evet () Hayır()

14. Sosyal ağlar üzerinden birine arkadaşlık teklif etmediyseniz nedeni nedir?.....

15. Sosyal ağlar üzerinden arkadaşlık teklifi aldınız mı?

Evet () Hayır()

16. Sosyal ağlar üzerinden aldığınız arkadaşlık teklifini kabul ettiniz mi?

Evet () Hayır()

17. Arkadaşlık teklifini kabul ettiyseniz arkadaşlığınız hala devam ediyor mu?

Evet () Hayır()

18. Sosyal ağlar üzerinden aldığınız arkadaşlık teklifini kabul etmediyseniz nedeni nedir?

19. Sosyal ağ üzerinde tanışılıp evlenme olayına bakış açınız nedir?

Olumlu () Olumsuz () Kararsız ()

EK-3. Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği

Aşağıda yer alan ifadelerden hiçbirinin kesin doğru bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi (bireysel) görüşünüzü yansıtmalıdır. Her bir cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğunuza karar veriniz ve o seçeneği işaretleyiniz. NOT: Tutum cümlelerinde geçen “ Kadın ” kelimesi; evli, bekar ya da ayrılmış bütün kadınları kapsamaktadır.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
I. GELENEKSEL NAMUS ANLAYIŞI					
3.Kadının namusunu babası, erkek kardeşi vb., evlenince kocası korumalıdır.					
8.Toplumsal ahlakının korunması adına bazı durumlarda kadınların cezalandırılması gereklidir.					
10.Kadının namusu korunursa aile namusu korunmuş olur.					
12.Bir kız/kadın hava kararmadan evinde olmalıdır.					
14.Namuslu bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkmamalıdır.					
17.Namuslu bir kadın babasının, eşinin izni olmadan çalışmamalıdır.					
19.Kadın boşansa dahi çocuğu varsa eski kocasının namusu sayılır.					
23.Hiç kimse kadının namus bekçisi değildir.					
25.Bir kadın kocasının sözünden çıkmamalıdır.					
II. EŞİTLİKÇİ YAKLAŞIM					
1.Her genç kızın/Kadının karşı cinsten duygusal arkadaşı olması doğaldır.					
2.Namus konusunda kadınlar çok ağır baskılar altındadır.					
4.Kadına ilişkin geleneksel namus anlayışı kadının ruh sağlığını olumsuz etkiler.					
6.Kadın namusuna ilişkin geleneksel bakış açısı değişmedikçe yasaların değişmesi çözüm olmaz.					
9.Bir kadının erkek doktora muayene olması namusu açısından bir sakınca doğurmaz.					
11.Bir kızın bir erkekle flört etmesinde bir sakınca yoktur.					
13.Toplumsal baskı olmasa kadına yönelik bu kadar namus cinayeti işlenmez.					
15.Kadına yönelik namus cinayetleri bu ülkenin yüz karasıdır.					
18.Açık giyinen kadının namusundan şüphe edilmesi doğru değildir.					
21.Bir kadının yabancı erkeklerle el sıkışması namusuna zarar vermez.					
24.Bir kadının erkek arkadaşlarıyla gezip dolaşması namusunu lekelemez.					
III. EVLİLİK ÖNCESİ CİNSELLİK / NAMUS ANLAYIŞI					
5.Kadının bakireliği erkeğin kadına olan güvenini pekiştirir.					
7.Namuslu bir kadın, evlenmeden önce cinsel birliktelik yaşamamalıdır.					
16.Bir kızın/Kadının sevdiği biriyle cinselliği yaşaması namussuzluk değildir.					
20.Bekâret kadın namusunun simgesidir.					
22.Kadın istiyorsa evlenmeden beraberlik yaşayabilmelidir.					

EK-4. Sosyal Ağların Kullanım Amaçları Ölçeği

Maddeler	1-Kesinlikle katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Kısmen katılmıyorum	4-Kararsızım	5-Kısmen katılıyorum	6-Katılıyorum	7-Kesinlikle katılıyorum
1) Sosyal ağları herhangi bir sorunla ilgili çözüm yolları bulmak için kullanıyorum.							
2) Sosyal ağları merak ettiğim ya da ilgi duyduğum bir konu hakkında bilgi aramak için kullanıyorum.							
3) Sosyal ağları görüşlerimi destekleyecek materyaller (fotoğraf, video ve yazı vb.) bulmak için kullanırım.							
4) Sosyal ağları arkadaşlarımla herhangi bir konu ya da durum hakkında işbirliği yapmak için kullanırım.							
5) Sosyal ağları ortak ilgi alanına sahip kişilerle bir araya gelmek için kullanırım.							
6) Sosyal ağları belli bir amaçla ilgili görev paylaşımı için kullanırım.							
7) Sosyal ağları sosyo-kültürel etkinlik düzenlemek için kullanırım.							
8) Sosyal ağları ortak bir amaç oluşturmak için kullanırım.							
9) Sosyal ağları etkinliklerden haberdar olmak için kullanırım.							
10) Sosyal ağları yeni arkadaşlık kurmak için kullanırım.							
11) Sosyal ağları arkadaşlarıma yüz yüze söyleyemediğim şeyleri söylemek için kullanırım.							
12) Sosyal ağları samimi olmadığım arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım.							
13) Sosyal ağları arkadaşlarımla sohbet etmek (anlık iletişim, sesli ve görüntülü iletişim) için kullanırım.							
14) Sosyal ağları arkadaşlarımla mesaj alış veriş için kullanırım.							
15) Sosyal ağları iletişim bilgilerini bilmediğim arkadaşlarıma ulaşmak için kullanırım.							
16) Sosyal ağları eski arkadaşlarımla bulmak için kullanırım.							
17) Sosyal ağları arkadaşlarımla iletişimi sürdürmek için kullanırım.							
18) Sosyal ağları arkadaşlarımla bağlantımı koparmamak için kullanırım.							
19) Sosyal ağları herhangi bir konu hakkında içerik (resim, video ve metin vb.) oluşturmak için kullanırım.							
20) Sosyal ağları görüşlerimi desteklemek için oluşturduğum görselleri (resim ve video vb.) paylaşmak için kullanırım.							
21) Sosyal ağları fotoğraf albümü oluşturmak için kullanırım.							
22) Sosyal ağları video albümü oluşturmak için kullanırım.							
23) Sosyal ağları kişisel etkinlik günlüğü oluşturmak için kullanırım.							
24) Sosyal ağları komik paylaşımlara (söz ve karikatür vb.) bakmak için kullanırım.							
25) Sosyal ağları mutsuz olduğumda beni mutsuz eden etkenlerden uzaklaşmak için kullanırım.							
26) Sosyal ağları komik paylaşımlar (söz ve karikatür gibi) yapmak için kullanırım.							